Täysistunto

Tiistai 18.10.2016 klo 13.59—17.23

4. Hallituksen esitys eduskunnalle Pariisin sopimuksen hyväksymisestä ja sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 200/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Sitten siirrytään keskusteluun. Sen aloittaa ja asian esittelee ministeri Rehn.

Keskustelu

14.03 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Joulukuussa Pariisissa solmittu ilmastosopimus velvoittaa maailman maita etsimään keinoja, joilla maapallon ilmaston keskilämpötilan nousu saataisiin pysymään selvästi alle 2 celsiusasteessa suhteessa esiteolliseen aikaan. Tässä sopimuksessa maat sitoutuvat saavuttamaan määrittämänsä päästövähennystavoitteet ja pyrkivät kasvattamaan niiden kunnianhimoa viiden vuoden välein eli asteittain.

Suomi allekirjoitti Pariisin sopimuksen EU:n ja sen jäsenvaltioiden kanssa tämän vuoden huhtikuussa New Yorkissa... (Hälinää)

Puhemies Maria Lohela: Anteeksi, ministeri Rehn, maltatteko hetken. Pyydän nyt siirtämään nuo muut keskustelut salin ulkopuolelle, ja keskitytään täällä tähän asiaan.

Kiitoksia, puhemies! Voiko olla tärkeämpää kysymystä kuin ilmastonmuutoksen hidastaminen? (Eduskunnasta: Juuri näin!) — Ennen tuota huhtikuuta järjestettiin laaja kansallinen lausuntokierros, joka antoi vahvan tuen ilmastosopimuksen hyväksymiselle. Suomi panee osaltaan Pariisin sopimusta toimeen EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhdessä asettaman päästövähennystavoitteen kautta.

Pariisin sopimus on luonteeltaan yhdistelmäsopimus tai kansankielellä sekasopimus, joka sisältää sekä EU:n että sen jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Näin ollen EU:n ja kaikkien jäsenvaltioiden on sitouduttava sopimukseen omien kansallisten menettelyjensä mukaisesti.

Ylimääräinen ympäristöneuvosto päätti 30. päivä syyskuuta EU:n ratifioinnin nopeasta etenemisestä, minkä myötä EU-ratifiointi saattoi edetä jäsenvaltioiden ratifiointeja nopeammin. Pariisin sopimuksen voimaantulon kynnys ylittyi keskiviikkona 5. lokakuuta,

kun muun muassa EU ja sen seitsemän jäsenvaltiota luovuttivat ratifiointiasiakirjansa YK:n pääsihteerille.

Hallitus antoi eduskunnalle viime viikolla 13.10. esityksen tämän Pariisin ilmastosopimuksen hyväksymisestä ja sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Pariisin sopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan. Eduskunnan hyväksyntä tarvitaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluville määräyksille, joita on esimerkiksi päästövähennystavoitteiden antaminen ja päivittäminen. Sopimuksen muut tavoitteet ja määräykset liittyvät muun muassa ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, ilmastorahoitukseen sekä teknologian siirtoon.

Hallitus on edennyt ripeästi kansallisen ratifioinnin suhteen. Ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen, joka on ollut EU:n keskeisiä neuvottelijoita näissä kansainvälisissä sopimusneuvotteluissa, on ollut tässä vetovastuussa. Tavoitteena on, että Suomi voisi luovuttaa ratifiointiasiakirjansa marraskuussa New Yorkissa YK:n pääsihteerille samaan aikaan, kun Marrakechissa on käynnissä kansainvälinen ilmastokokous. Tällä tavalla Suomi olisi näiden realististen edelläkävijöiden joukossa tämän sopimuksen toimeenpanossa. — Kiitos.

14.08 **Anders Adlercreutz r:** Värderade talman! Parisavtalet är med stor sannolikhet detta århundrades viktigaste dokument. För en gångs skull har en stor majoritet av världens länder kunnat förena sig inför det hot som den globala klimatuppvärmningen medför. För det är det, ett hot.

Voimme olla iloisia siitä, että ilmastoskeptikkojen määrä vähenee. Tällä hetkellä jopa sen kolmannen hallituspuolueen kanta tuntuu olevan se, että kyse on tosiasiasta, ei humpuukista, ja hallitus on tässä suhteessa hallitusohjelman tasolla toiminut hyvin. Hallitusohjelman kirjaukset ovat monella tavalla hyvinkin edistykselliset. Tuontiöljyn puolittaminen, uusiutuvien polttoaineiden osuuden kunnianhimoinen kasvattaminen, biotalouden tukeminen — ne vievät oikeaan suuntaan. Nämä ovat hyviä asioita, ja ne kirjattiin ohjelmaan ennen Pariisin kokousta. Kiitos siitä.

Nyt pitäisi kuitenkin päästä toteutukseen, eikä se onnistu ilman ponnisteluja. Päästöjen leikkaaminen 80 prosentilla vuoteen 2050 mennessä ei tule riittämään, vaan tarvitaan enemmän. Tähän viittaavat monet selvitykset. Meidän tulee olla hiilineutraali maa vajaan 30 vuoden kuluttua ja todennäköisesti hiilinegatiivinen maa vuonna 2050. Miten me tähän pääsemme? Arvoisa puhemies, ei se onnistu surffailemalla hiljaa eteenpäin. Ei se onnistu jatkamalla vanhaan malliin. Ei se onnistu vilkuilemalla kilpailijoita sivusta. Se onnistuu ainoastaan olemalla edelläkävijä. Ensimmäinen 40 prosenttia on helppo, se seuraava tulee olemaan huomattavasti vaikeampi. Siksi on turha nyt juuttua siihen, onko vähennys 37 vai 39 prosenttia — enempään pitää päästä ja mahdollisimman nopeasti. Kunnianhimon tulee olla korkealla ja toimien sen mukaiset.

Eteenpäin pitää päästä myös siksi, että tässä juoksussa edelläkävijöillä on paljon voitettavaa. He pääsevät ensin markkinoille, he pääsevät vaikuttamaan siihen, mihin kehitys kulkee. Siksi verotuksen tulee suosia vähähiilisiä ratkaisuja. Siksi hankintojen arviointikriteerinä tulee olla vähähiilisyys. Siksi yritystukien, sikäli kuin niitä on, tulee tukea ja kannustaa siihen, että päästöjä alennetaan johdonmukaisesti ja pitkäjänteisesti. Siksi päästökaupan tuloja ei tule ohjata takaisin saastuttaville yrityksille, koska silloin ammumme itseäm-

me jalkaan. Pienenä muistan saaneeni 15 markkaa, jos olin kuukauden syömättä karkkia. 15 markkaa, se oli iso raha, mutta en minä sillä rahalla karkkia saanut ostaa. Päästökauppatulojen ohjaaminen takaisin päästölähteeseen on hieman soveltaen sama asia, paitsi että tässä saa syödä karkkia karkkilakon aikana. Se ei ole kestävää toimintaa. (Satu Hassi: Hyvä vertaus!)

Arvoisa puhemies! Sikäli kuin hallitus pysyy kannassaan, että hiilivuotoa on, ja se on hyvin kyseenalainen kanta, niin silloin vähimmäisvaatimus — siis vähimmäisvaatimus — on, että nämä tulot ohjataan päästöjä vähentäviin investointeihin. Siksi on tervetullutta, että hallitus on arvioimassa kantaansa uudelleen. Ainoastaan silloin päästökauppa palvelee edes auttavasti tavoitteitaan.

Pienistä virroista tulee iso puro. Ilmastotavoitteen saavuttaminen vaatii paljon tekoja kaikilla yhteiskunnan eri alueilla. Energiapalettimme tulee olla laaja, paikallista tuotantoa tulee edistää ja verotuksen sekä lainsäädännön tulee tehdä se mahdolliseksi, myös taloudellisessa mielessä. Jokainen kilo kuivaa puuta on sitonut itseensä kaksi kiloa hiilidioksidia. Puurakenteinen omakotitalo säilöö 30 tonnin edestä hiilidioksidia. Edistämällä puurakentamista, muuttamalla lainsäädäntöä materiaalineutraaliksi edistämme päästötavoitteeseemme pääsemistä. Tässä asiassa hallitus on käsittääkseni pääsemässä eteenpäin. Se on hyvä asia.

Arvoisa puhemies! Puolet hiilijalanjäljestämme liittyy rakennuksiimme, mutta kyse on paljon muustakin kuin primäärienergian kulutuksesta. Lähes nollaenergiapaketin tulee edistää kestävyyttä ja vähähiilisyyttä, ei mineraalivillan tai ilmanvaihtokoneistojen menekkiä. Muuten se ajaa meidät ojasta allikkoon.

Värderade talman! Många bäckar små blir en stor å. Nästa steg är att ratificera Parisavtalet och sedan är det bara att kavla upp ärmarna. Vårt klimatmål kräver ett brett spektrum åtgärder, och det gläder mig att det på så många håll finns åtminstone god vilja. Låt oss fortsätta så, med ännu högre ambitionsnivå, vi hjälper gärna med förverkligandet.

14.13 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Pariisissa viime joulukuussa saavutettua ilmastosopimusta voidaan pitää historiallisena ja tähän asti merkittävimpänä edistysaskeleena ilmastonmuutoksen torjumisessa. Sopimus sisältää muun muassa entistä kunnianhimoisemman tavoitteen ilmaston lämpenemisen pysäyttämisestä 1,5 asteeseen, mikä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi fossiilisista polttoaineista luopumista kohtuullisen nopeallakin aikataululla. Sopimus sisältää muun muassa viiden vuoden tarkastelujakson ilmastotavoitteiden riittävyydestä ja raportointivelvollisuuden maille siitä, miten ne ovat edenneet tavoitteidensa saavuttamisessa. Sopimuksessa on lisäksi pitkän aikavälin tavoite ilmastonmuutokseen sopeutumiselle. Oleellista on, että sopimus on oikeudellisesti sitova ja että kaikki isot teollisuusmaat ovat siinä mukana.

Nyt alle vuosi ilmastosopimuksen solmimisesta se on astumassa voimaan 4. marraskuuta, kun sopimukseen sisältynyt vähintään 55 osapuolen raja ja 55 prosentin päästöraja on ylittynyt. Maailman keskeisimmät ilmastopäästöjen aiheuttajamaat Kiina ja Yhdysvallat ratifioivat Pariisin sopimuksen syyskuussa ja Euroopan unioni lokakuun alussa. Nyt on Suomen eduskunnan tehtävä omalta osaltaan hyväksyä ilmastosopimus ja saattaa voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Ilmastosopimuksella on isot taloudelliset vaikutukset, ja Suomen kannattaa olla muutoksessa edelläkävijöiden joukossa. Lämpötila- ja päästövähennystavoitteet tarkoittavat

merkittävää muutosta muun muassa tuotannon, investointien, kulutuksen ohjaamisen ja liiketoiminnan suhteen. Eri toimijoiden, kuten valtion, kuntien ja yritysten, on tärkeää hahmottaa kokonaisuus omassa päätöksenteossaan. Tulevaisuudessa sellaiset maat ja toimijat pärjäävät, jotka kykenevät uudistamaan toimintaansa ympäristöllisesti kestävään suuntaan. Vähähiiliseen talouteen siirtyminen avaa uusia kasvumahdollisuuksia ja parantaa teollisuuden kilpailuasemaa Euroopassa ja Suomessa. Puhtaan ympäristö- ja energiateknologian tuotteille on syntymässä entistä suurempi globaali kysyntä ja markkinat.

Arvoisa puhemies! Jotta ilmastosopimuksen mukaiset päästövähennystavoitteet voidaan käytännössä saavuttaa, vaatii se Suomelta kunnianhimoista ja päämäärätietoista ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa ja tämän kanssa yhdensuuntaista päätöksentekoa kaikilla politiikan sektoreilla. Poliittisen päätöksenteon rinnalla yritysten toiminnalla on keskeinen merkitys ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Välineitä ilmastotavoitteiden edistämiseksi on useita, ja toimia tarvitaan laajasti yhteiskunnan eri osa-alueilla. Keskeisiä kysymyksiä ovat muun muassa energiapolitiikan uudistaminen, ympäristöpolitiikan vahvistaminen, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan edistäminen, luonnonvarojen kestävä käyttö ja kiertotalous, maa- ja metsätalous, maankäytön, asumisen ja liikenteen ratkaisut ja kaupunkipolitiikka sekä talouden eri ohjauskeinot.

Koska energian tuotanto ja kulutus aiheuttavat 80 prosenttia Suomen kasvihuonekaasupäästöistä, kun mukaan lasketaan liikenteen käyttämä energia, on energiapolitiikassa tehtävä selvä siirtymä kohti päästötöntä, uusiutuvaa ja älykästä energiatuotantoa. Päästöjen vähentämisessä avainasemassa ovat se, miten siirrytään uusiutuvaan ja hajautettuun energiatuotantoon, miten energiateknologioiden kehittämistä ja investointeja tuetaan, millä aikavälillä ydinvoiman ja fossiilisten polttoaineiden, kuten öljyn, kivihiilen ja turpeen, käytöstä luovutaan, miten eurooppalaista energiayhteistyötä kehitetään sekä miten liikenteessä siirrytään päästöttömiin ratkaisuihin.

Eduskunnalle selontekona vielä tämän vuoden puolella tuotava energia- ja ilmastostrategia voi olla tärkeä väline ilmastotavoitteiden toteuttamisessa, mikäli se on riittävän kunnianhimoinen ja siinä tehdään selkeitä valintoja Suomen energiapolitiikan suunnasta. Juuri valintojen puute oli esimerkiksi vuonna 2014 julkaistun Energia- ja ilmastotiekartta 2050:n keskeinen ongelma.

Energian rinnalla Suomen kannalta keskeinen kysymys on metsät, koska metsät ovat tärkeä hiilinielu. Ilman metsien suojelua ja vahvistamista ilmaston lämpenemistä ei voida pysäyttää asetettuihin tavoitteisiin. Biotalous tarjoaa Suomelle taloudellisia mahdollisuuksia, mutta samalla on aidosti huolehdittava metsiemme kantokyvystä.

Kestävä luonnonvarojen käyttö ja resurssien riittävyys ovat isoja kysymyksiä paitsi ilmastonmuutoksen myös sukupolvien välisen solidaarisuuden näkökulmasta. Luonnonvarojen ylikulutus on ollut merkittävä ongelma 70-luvulta lähtien, ja tällä hetkellä ihmiskunta käyttää puolentoista maapallon kantokyvyn verran luonnonvaroja. Suomalaiset kuluttavat jopa kolminkertaisesti biokapasiteettia kuin mikä on kestävää. Luonnonvarojen kulutusta on vähennettävä, ja raaka-aineita on käytettävä nykyistä tehokkaammin. Kiertotalouteen siirtyminen, raaka-aineiden ja laitteiden tehokkaampi käyttö sekä jätteen synnyn ehkäisy, kierrätys ja hyödyntäminen on välttämätöntä. Kiertotalous tarjoaa myös uusia mahdollisuuksia suomalaiselle liiketoiminnalle ja yrityksille.

Maankäytön, asumisen, rakentamisen ja liikenteen ratkaisut vaikuttavat oleellisesti ilmastopäästöihin. Kaupunkien rooli on tässä tärkeä, koska entistä suurempi osa ihmisistä asuu ja käy töissä kaupungeissa eikä tämä trendi ole muuttumassa vaan päinvastoin lisään-

tymässä. Korjaus- ja uudisrakentamisessa sekä yhdyskuntasuunnittelussa on siirryttävä entistä enemmän energiatehokkaisiin, energiaa säästäviin ja jopa energiaa tuottaviin ratkaisuihin. Julkisia investointeja on ohjattava tiiviimpää asumista tukeviin raide- ja joukkoliikennehankkeisiin. Esimerkiksi Tampereen raitiotiehanke, josta valtuusto päättää tämän kuun lopussa, on juuri sellainen kestävän joukkoliikenteen investointi, jota tarvitaan, jotta ilmastosopimuksen tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Kaupunkien roolia innovaatioiden ja uusien, älykkäiden ratkaisujen alustana on vahvistettava. Kunnilla ja kaupungeilla on myös keskeinen asema energiatuotannon uudistamisessa kunnallisten energiayhtiöiden kautta.

Ilmastonmuutoksen torjuminen on Suomelle, kuten kaikille muillekin maille, paitsi haaste myös taloudellinen mahdollisuus. Tämä edellyttää kuitenkin vahvaa panostamista tutkimukseen, innovaatiotoimintaan ja tuotekehitykseen. Hallituksen mittavat leikkaukset muun muassa korkeakoulutuksesta heikentävät Suomen kilpailukykyä erityisesti osaamisen ja innovaatioiden näkökulmasta.

Taloudellisilla ja lainsäädännöllisillä ohjauskeinoilla on iso merkitys päästövähennystavoitteiden saavuttamisessa. Talouspolitiikan on oltava yhdensuuntaista ilmastotavoitteiden kanssa. Verotuksella, erilaisilla tukijärjestelmillä, investoinneilla, toimivalla päästökauppajärjestelmällä ja vastaavasti ylikansallisella hiiliverolla on tärkeä rooli päästöjen vähentämisessä ja kulutuksen ohjaamisessa. Viimeistään nyt on sisäistettävä, että ilmastopolitiikka on talouspolitiikkaa ja päinvastoin.

Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi esitystä, että eduskunta hyväksyisi Pariisissa joulukuussa vuonna 2015 tehdyn Pariisin sopimuksen, joka on Yhdistyneiden kansakuntien ilmastopuitesopimuksen alainen.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavan puheenvuoron jälkeen siirrytään debattiin.

14.21 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Pariisin sopimus on historiallinen. Ensi kertaa asetetaan sitovat päästörajat käytännössä kaikille maailman maille. Sopimuksen neuvottelijamaathan edustivat 95:tä prosenttia globaaleista päästöistä. On myös ensimmäinen kerta, kun kansainvälisellä sopimuksella asetetaan ilmastonmuutokselle yläraja, 1,5 asteen tuntumaan, selvästi alle 2 asteen. Tämä tarkoittaa, että globaalit päästöt pitää saada nollaan vuosisadan puoliväliin mennessä ja fossiilisista polttoaineista pitää irtautua nopeasti. Sekin on tässä jo todettu, että sopimus on tulossa voimaan ennätysajassa. Kiitoksia ministeri Tiilikaiselle ja Suomen hallitukselle myötävaikuttamisesta siihen, että EU ratifioi sopimuksen pikavauhtia.

Mutta historiallinen on haastekin: ihminen on omilla toimillaan muuttamassa kotiplaneetan ilmastoa erilaiseksi kuin koskaan ennen sinä aikana, jolloin ihmislaji, homo sapiens, on Maan kamaralla kävellyt. Kyse on siitä, onko inhimillisellä sivilisaatiolla historian lisäksi tulevaisuus.

Ilmastoneuvottelujen ja ilmastopolitiikan peruskivi on vuonna 92 Riossa solmittu YK:n ilmastopuitesopimus, jota Suomen puolesta olivat aikoinaan solmimassa presidentti Koivisto ja ympäristöministeri Pietikäinen. Sen pohjalta ensimmäinen askel oli Kioton sopimus, jonka neuvottelut käynnistettiin Saksan silloisen ympäristöministeri Angela Merkelin johdolla. Kioto on paljon kritisoitu ja monella tapaa epätyydyttävä mutta kuitenkin välttämätön askel, jota ilman Pariisin sopimusta ei olisi syntynyt.

Kansainvälisten ympäristösopimusten toimivuudesta rohkaiseva esimerkki on Montrealin pöytäkirja, jolla vuonna 87 rajoitettiin yläilmakehän otsonikerrosta tuhoavien niin sanottujen freonien käyttöä, mikä tapahtuikin hyvin nopeasti. Mutta niiden tilalle tulleet F-kaasut eli fluorihiilivedyt puolestaan ovat hyvin voimakkaita kasvihuonekaasuja, ja Montrealin pöytäkirjan alaisuudessa viime viikolla Kigalissa solmittiin merkittävä sopimus, jonka on arvioitu helpottavan ilmastonmuutoksen hillintää 0,5 asteella.

Arvoisa puhemies! Vaikka Pariisin sopimus sinänsä on historiallinen, olennaisinta on se varsinainen pihvi eli päästöjen vähentäminen. Siinä asiassa viime aikojen uutiset ovat sekä hyviä että huonoja. Huolestuttavaa on se, että ilmaston lämpeneminen on ollut hyvin nopeaa. Sekä vuosi 2014 että viime vuosi ovat olleet mittaushistorian kuumimpia, ja tästä vuodesta on myös tulossa ennätyskuuma vuosi. Noin vuoden ajan jokainen kuukausi on ollut mittaushistorian kuumin. Hyviin uutisiin kuuluvat esimerkiksi nämä: Maailman suurimmat päästäjämaat ovat saaneet päästöjen vähentämisen alkuun. Kiinan energiantuotannon päästöt kääntyivät lievään laskuun pari vuotta sitten. Yhdysvaltojen päästöt ovat laskeneet alimmas sitten vuoden 1990. EU on ylisuorittanut sekä Kioton että vuodelle 2020 asetetun päästötavoitteen. Tuuli- ja aurinkoenergiateknologian hinnat ovat suorastaan romahtaneet, ja investoinnit niihin ovat kiihtyneet niin, että Kansainvälinen energiajärjestö on muuttanut tapaansa ennustaa niiden kasvua, koska se on tähän mennessä koko ajan ennustanut alakanttiin.

Mutta tosiaan tärkeintä Pariisin sopimuksessa on se raja ilmaston lämpenemiselle. Sopimuksen avainkohta on — ja siitä puhumme aivan liian vähän — että valtioiden tähän mennessä itselleen asettamat päästörajat ovat liian korkeat, jotta ilmastonmuutos voisi pysyä alle 2 asteen. Nyt pitäisikin päähuomio kiinnittää siihen, miten tiukennamme EU:n ja Suomen päästötavoitteita niin että ne vastaavat Pariisin sopimusta.

Liian kauan meillä on voivoteltu ilmastotavoitteita ja väitetty niitä kilpailuhaitaksi. Silti ympäristöteknologia eli cleantech on vahvimpia teollisuudenalojamme, metsäteollisuutta isompi. Ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta keskeiseen energiatehokkuuteen liittyvät teknologiapalvelut ovat liikevaihdoltaan isoin osa ympäristöteknologiaamme. Suomalainen cleantech tällä hetkellä tarjoaa ratkaisua ensisijaisesti raskaalle teollisuudelle, mutta meidän pitäisi saada ympäristöteknologia laajennettua myös pienyrityksille ja kuluttajamarkkinoille. Sellaiset osaamisalat, jotka eivät vielä ole isoja mutta joille on kova kysyntä ja tarve koko maailmassa ja joiden kehittämiseen meillä on hyvät edellytykset, liittyvät esimerkiksi älysähköverkkoon, sähköenergian varastointiin sekä asuntojen ja rakennusten energiatehokkuuteen.

Arvoisa puhemies! Pariisin sopimuksen täytäntöönpanossa pitää keskittyä siihen, miten lyömme kaksi kärpästä yhdellä iskulla, miten vauhditamme toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja päästöjen vähentämiseksi ja miten samalla kehitämme ratkaisuja, jotka ovat käyttökelpoisia koko maailmassa, ja samalla luomme uusia työpaikkoja Suomessa.

Puhemies Maria Lohela: Vastauspuheenvuoroja käyttävät voivat nyt ilmoittautua.

14.27 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on hyvin todettu, tämä on todella ainutlaatuisen hieno ja historiallinen sopimus, ja on hienoa, että Suomikin hyvässä aikataulussa on tässä mukana.

Tässä ehdin kiinnittää vain muutamaan keskeiseen asiaan huomiota. Ensinnäkin siihen, että mielestäni päästökauppatuloja ei pitäisi palauttaa sellaisenaan, kuivana rahana teolli-

suudelle, vaan kysymys täytyy olla siitä, että nämä rahat käytetään toki teollisuuden hyväksi mutta sellaisiin investointeihin, jotka vähentävät saasteita.

Toinen seikka, johon kiinnitän huomiota, on, että tämä antaa Suomen teollisuudelle mahdollisuuden kehittää sellaista innovaatiotoimintaa, joka tässä tarvitaan.

Viimeisenä kohtana totean, että olen hieman huolissani metsien kohtalosta sikäli, että biotalous tulee asettamaan kovia rasituksia metsälle, ja on asiantuntijoitten taholta kuultu, että tämä hiilinielukysymys on hyvin ongelmallinen. 30 vuotta ei missään tapauksessa hoida hiilinielua, vaan tarvitaan 300 vuotta, (Puhemies koputtaa) jotta hiilinielu toteutuu.

14.28 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä Pariisin ilmastosopimus on todella historiallinen ja myös kunnianhimoinen sopimus. Se tarkoittaa raportointia ja seurantaa käytännössä.

Suomi on hyvin valmistautunut: teot ja toimenpiteet ovat selvillä ennen ratifiointia. Meillä on hyvä kunnianhimon taso, ja siitä iso kiitos sekä ministeri Tiilikaiselle että ministeri Rehnille ja koko hallitukselle.

Tässä on paljon mahdollisuuksia, ja nimenomaan mahdollisuuksina tämä sopimus pitää nähdä, nimenomaan rahavirtojen siirrossa fossiilisesta uusiutuvaan. Ja juuri kuten edustaja Hassi totesi, meidän todella pitäisi saada cleantech-alan pk-yritykset mukaan kehitykseen ja nimenomaan esimerkiksi älykkäät joustot täytyy ottaa Suomessa mukaan, miettiä varastojen, sähkövarastojen kehitystä ja esineiden internetiä. Näillä olisi paljon ratkaistavissa.

14.29 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse olin siellä Durbanin yössä viisi vuotta sitten neuvottelemassa Suomen ympäristöministerinä sitä tiekarttaa, jonka pohjalta Pariisin ilmastosopimus lopulta saatiin hyväksyttyä. Viisi vuotta työtä ja pitkiä neuvotteluja takana. Voin sanoa, että prosessi ei ollut helppo, ja haluan kiittää Suomen hallitusta ja nykyistä ympäristöministeri Tiilikaista, jonka panosta Pariisin neuvotteluissa monet ovat minullekin kehuneet.

Mutta nyt pitää ryhtyä toimeen, ja monet maat ovat jo lähteneet ratifioinnin jälkeen käytännön toimiin uusien päästövähennysten toteuttamisessa. Maailmanmarkkinat ovat myös siirtymässä pois hiilikuplasijoituksista puhtaisiin sijoituksiin. Tässä on Suomella iso mahdollisuus. Kysynkin ministeri Rehniltä: Miten hallitus aikoo käynnistää meidän kansallisen ilmastolain mukaiset päästövähennystoimet ja miten ilmasto- ja energiastrategialla saadaan nyt oikeasti vauhditettua energiaremonttia myös Suomessa? Ja oletteko tietoisia siitä, että sopimuksen velvoitteet ilmaston lämpenemisen rajoittamisesta edellyttävät uusia päästövähennyssitoumuksia jo nykyisten tilalle, eli vauhtia tarvitaan nykyisten sitoumusten toteuttamiseen senkin takia että sen päälle tarvitaan vielä lisää aivan lähivuosina?

14.30 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Jag var på plats under klimattoppmötet i Köpenhamn år 2009, och jag kommer aldrig att glömma den känsla av besvikelse som blev kvar efter det toppmötet, så nu är det roligt att man äntligen får känna glädje i stället för besvikelse. Godkännandet av Parisavtalet är ett viktigt och ett historiskt tecken på att det internationella samfundet äntligen tar minskningen av klimatutsläpp på allvar.

Mutta, arvoisa puhemies, kuten ollaan edellisissäkin puheenvuoroissa kuultu, hallitusohjelmaan kyllä sisältyy sinänsä kunnianhimoisia ja kannatettavia tavoitteita päästövähennysten ja uusiutuvien lisäämisen osalta. Se, mikä tässä on herättänyt kysymysmerkkejä, on tämän hallituksen poliittisen linjan ristiriitaisuus. Eli, arvoisa ministeri, miten te aiotte varmistaa, että myöskin vero- ja yritystukipolitiikka on linjassa näiden hallitusohjelman hyvien tavoitteiden kanssa? Miten hallitus aikoo huolehtia metsien kestävästä käytöstä, metsien hiilivarastoista ja suojelualueiden rahoituksen riittävyydestä nyt, kun tämän biotalousbuumin myötä metsien käyttö tulee lisääntymään huomattavasti?

14.31 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä ja tärkeää, että myös Suomen eduskunnassa ollaan varsin yksimielisesti tukemassa kattavaa Pariisin ilmastosopimusta ja sen pohjalta tehtävää ilmastotyötä Suomessa. Täällä on jo useampaan otteeseen sanottu, että tällä hetkellä näyttää siltä, että ne sitoumukset, jotka Euroopan unionissa on annettu, eivät ole tällä hetkellä riittäviä, jotta päästäisiin lähelle tätä 1,5:tä celsiusastetta. Miten Suomessa aiotaan tätä asiaa nyt sitten viedä eteenpäin?

Toinen täysin kansallinen asiamme, joka liittyy myöskin niihin kunnianhimoisiin tavoitteisiin, mitä Euroopan unionilla tulee olla uuden teknologian kehittämisessä, energiatehokkuudessa, hiilineutraalien tekniikoiden käyttöönotossa: miten se Suomen politiikka, joka tällä hetkellä näyttäytyy koulutus- ja innovaatioleikkauksina, voi vastata siihen, että Suomi on kärkimaana myös Euroopan sisällä toteuttamassa näitä uusia teknologisia innovaatioita?

14.33 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että historiallinen Pariisin sopimus saatiin, ja kiitos kaikille asiaa vuosien saatossa edistäneille. Mutta nytten tartutaan työhön ja tuumasta toimeen. Ilmasto- ja energiastrategia tulee päivittää kunnianhimoisemmaksi. Jo nyt tiedetään, että esimerkiksi EU:n tavoite vuodelle 2030 — 40 prosentin päästövähennys — ei riitä kattamaan edes 2 asteen tavoitetta saati sitä, että nyt tavoitellaan 1,5:tä astetta, mikä on maapallolle ja tulevaisuudelle kestävämpi raja.

Tässä on tullut esille jo tärkeitä seikkoja: Päästökauppa on saatava toimivaksi, niin että se oikeasti ohjaa puhtaaseen teknologiaan. Puhtaaseen teknologiaan tulee asettaa kannusteita ja tavoitteita. Ja lisäksi ilmaston vuoksi tarvitaan myös tiukkoja päästörajoituksia. Hiilinielukysymys on mitä keskeisin nyt, kun täytyy ottaa huomioon kaikki todelliset päästöt, ja se, että kun bioenergiaa käytetään, sitä tulee käyttää kestävästi.

14.34 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyviä puheenvuoroja on käytetty tässä debatissa. Se, että Pariisin ilmastosopimus saadaan hyväksyttyä, on sinänsä erittäin hyvä asia. Tärkeintä siinä on, että mahdollisimman moni kansakunta on mukana ja saadaan tavallaan yhteinen kansainvälinen suunta, millä näitä erilaisia päästöjä pystytään leikkaamaan ja vähentämään.

Hieman ihmettelen tässä keskustelussa esille noussutta käsitystä siitä, että metsien käsittely olisi jotenkin ilmastonmuutokseen liittyvä uhka. Esimerkiksi edustaja Andersson ja edustaja Salolainen omissa puheenvuoroissaan sanoivat omana mielipiteenään, että pitää saada suojelua lisää. Eihän — jos metsät suojellaan, niin sehän tarkoittaa sitä, että kun metsien kehityskaari saavuttaa sen loppupään, elikkä ollaan hyvin vanhoissa metsissä, niin ne ovat sen jälkeen päästölähteitä, ne eivät sido yhtään hiiltä. Mistä Suomen pitää pitää huoli:

Me olemme Euroopan unionin mittapuussa eniten suojelualueita omaava maa, meillä ei ole mitään hävettävää siinä. Pidetään metsät kunnossa, ja metsien kasvun teoreettinen maksimi lienee tuolla 150 miljoonan motin paikkeilla, kun hoidamme metsämme kuntoon. Sieltähän se hiilinielu tulee eikä mistään suojelutavoitteista.

14.35 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todella hienoa, että olemme nyt tässä ja teollisuusmaat ovat tämän Pariisin ilmastosopimuksen hyväksyneet, mutta todellakin nyt sitten katsotaan, miten kussakin maassa käytännössä toimitaan sen eteen, että ilmastopäästöt vähenevät.

Tässä salissa on paljon keskusteltu esimerkiksi siitä, mitä Suomi voisi tehdä jo löydettyjen öljyvarojen käytön vähentämiseksi. Ja paljon on keskusteltu siitä, mikä on Suomen asenne arktista aluetta kohtaan.

Haluaisin kysyä ministeri Rehniltä: mitä te ajattelette siitä, mitä Suomi voisi tehdä sen edistämiseksi, että arktiselta alueelta ei enää öljyvaroja nostettaisi, ja miten voisimme kansainvälisissä neuvottelupöydissä edistää sitä, että mitkään muutkaan maat eivät enää näitä löydettyjä varoja nostaisi tuolta hyvin haavoittuvalta alueelta?

14.36 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, historiallinen sopimus, ja sopimuksen tavoitteena on lämpötilan nousun rajoittaminen 2 asteeseen, mieluummin 1,5 asteeseen. Se, mikä tässä on olennaista, eivät tietenkään ole asteet sinänsä, vaan se, mihin niillä pyritään. Kysyn ministeri Rehniltä: Onko tulkintani oikea, että tällä on myös selkeä ja selvä yhteys pakolaiskysymykseen? Me olemme paljon puhuneet pakolaiskysymyksen yhteydessä juurisyistä, ja itse näen niin, että tällä hetkellä meillä on 60 miljoonaa pakolaista. Sieltä takaa löytyy ilmastonmuutosta, veteen liittyviä kysymyksiä, eroosiota, maaperän köyhtymistä, ruuantuotannon muuttumista. Eräs asiantuntija sanoi, että ellei mitään tehdä, niin vuonna 2050 meillä on 250 miljoonaa pakolaista. Eli onko tämä ajattelumalli myös tämän Pariisin sopimuksen takana ja tämän lämpötilatavoitteen takana?

14.37 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä on todettava myönteisenä se, että kaksi suurinta maailman saastuttajaa, Kiina ja Yhdysvallat, ovat sitoutuneet tähän Pariisin sopimukseen. Ryhmämme myös varmaan kannattaa tätä sopimusta, mutta näin ainakin henkilökohtaisesti tuntuu aika kohtuuttomalta, että meille on määrätty se 39 prosentin päästötavoitevelvoite. Toivottavasti kaikki muut olisivat nyt näissä talkoissa mukana, että emme olisi yksin — me yleensä noudatamme kaikkia näitä sovittuja asioita. Ja koska tämä on näin kohtuuttoman korkea, niin kyllä se ainakin mielestäni nostaa teollisuuden kustannuksia ja heikentää sitä alan työllisyyttä. Onhan ulkomaille, Aasiaan siirretty Euroopastakin näitä tämän alan yrityksiä, että ainakin meikäläisellä on tämmöinen pelko, mitä tulevaisuudessa tulee. Mutta toivottavasti kaikki maat lähtevät siitä, että tämä taakanjako on yhteinen, ettei vain ole tämä Suomi, joka aina näin helposti ja kunniallisesti noudattaa näitä säädöksiä. (Puhemies koputtaa)

Että sinänsä hyvä asia, mutta... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

14.39 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pariisin sopimus näyttää siinä mielessä mallia, että kansainvälisessä ilmastopolitiikassa pitää tavoitteena aina olla mahdollisimman kattava sopimus, koska muutoin erilaiset yksipuoliset pääs-

tövähennykset johtavat äkkiä siihen, että varsinaisesti ilmastonmuutosta hillitsevää tulosta ei saada aikaan vaan on tuloksena hiilivuoto, kun teollisuus pakenee kehittyviin maihin, joissa välttämättä vastaavaa sääntelyä ei ole tai jotka eivät ole halunneet sitoa itseänsä mukaan näihin sopimuksiin. Ilmastonmuutoksen hillintä tarjoaa myöskin suomalaisille yrityksille ja suomalaiselle osaamiselle mahdollisuuksia erityisesti cleantech-saralla. Olisinkin kysynyt ministeriltä: millä tavoin ministeri näkee, että on mahdollisuus nimenomaan vauhdittaa suomalaisten cleantech-yritysten menestystä maailmalla ja niiden vientiponnisteluita?

14.40 **Susanna Huovinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä asiassa ei ole kyse enempää eikä vähempää kuin pallon pelastamisesta tuleville sukupolville, ja minäkin olen äärimmäisen iloinen siitä, että tuon Kööpenhaminan mahalaskun jälkeen olemme päässeet nyt tähän tilanteeseen. Polku on ollut totisesti pitkä. Toimenpiteitä olisi pitänyt saada aikaan luonnollisestikin jo paljon varhaisemmassa vaiheessa. Mutta hyvä, että nyt olemme tässä.

Kehittyvä teknologia takaa yhä enemmän mahdollisuuksia meille, mutta kysymys on myös siitä, riittääkö aika, riittääkö se tahti, jolla uudet teknologiat otetaan eri puolilla maapalloa käyttöön, ja otetaanko niitä riittävän isolla kapasiteetilla käyttöön.

Puhemies! Haluaisin kysyä vielä ministeriltä tästä kotimaisesta tilanteesta ja nimenomaan näiden koulutus- ja innovaatioleikkausten suhteesta tähän isoon kysymykseen. Kotikaupungissani Jyväskylässä VTT:llä vieraillessani olin kyllä surullinen siitä, että heilläkin on paljon erilaista tuotekehittelyä ja tutkimustoimintaa näihin asioihin liittyen mutta valitettavasti resurssit siihen (Puhemies koputtaa) ovat liian vähäiset. Miten vastaatte heille?

14.41 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pariisin sopimus on iso askel kohti vähäpäästöistä yhteiskuntaa ja elämää. Pariisin sopimus on kyllä merkittävä, se täytyy tunnustaa, vaikkakin sopimus on luonteeltaan tavallaan sekasopimus, joka sisältää sekä EU:n että sen jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Maailmanlaajuiset ilmastotoimet ovat todella tärkeitä myös meille suomalaisille. Tämä sopimus on suuri mahdollisuus Suomelle, suomalaiselle osaamiselle, tuotekehitykselle ja viennille, ja tämä pitää ottaa myös suurena mahdollisuutena. Tämä voi myös olla iso askel uusille rakentamisen, asumisen ja liikenteen ratkaisuille. Tietysti tämä on sopimus, mutta käytännön toimenpiteet vasta antavat ne lopulliset ratkaisut. Arvoisa ministeri Rehn, miten te itse näette, mikä mahdollisuus tämä on suomalaiselle yrittämiselle ja yrityksille sekä viennille tulevaisuudessa?

14.42 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pariisin ilmastosopimuksen hyväksyminen on todellakin historiallinen hetki ja se on myös toivottu osoitus kansainvälisen yhteisön päätöksentekokyvystä. Ilmastonmuutos on ihmiskunnan suurin uhka, ja ensimmäistä kertaa tuntuu nyt siltä, että sen pysäyttämiseen on olemassa mahdollisuuksia ja todellista tahtotilaa. Olen kuitenkin huolissani siitä, olemmeko Suomessa täysin ymmärtäneet, mitä ilmastonmuutoksen torjuminen meiltä vaatii ja mitä se edellyttää käytännössä. Taloutta, tuotantoa, kulutusta ja koko elämäntapaa pitää muuttaa ilmastoystävällisempään suuntaan. Se edellyttää panostuksia energiatehokkuuteen, uusiutuvaan energiaan ja päästövähennyksiin kaikilla sektoreilla, myös asumisessa, liikenteessä ja ruu-

antuotannossa, ja se edellyttää myös ilmastolle haitallisten tukien vähentämistä. Meidän tehtävämme on pysäyttää ilmastonmuutos nyt. Se ei voi enää odottaa. Se on meidän historiallinen velvollisuutemme. Erittäin paljon painoarvoa on tulevalla energia- ja ilmastostrategialla, ja haluan kysyä: onko se linjassa Pariisin vaatimusten kanssa?

14.43 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että vihdoin Pariisissa päästiin sopuun ilmastosopimuksesta, sillä me olemme viimeinen sukupolvi, joka pystyy pysäyttämään tämän globaalin katastrofin eli ilmastonmuutoksen. Mutta ei kuitenkaan riitä vielä se, että maat ovat päässeet yhteisymmärrykseen ja on löytynyt tahtoa siihen, että vähennetään lämpötilan nousun kasvua siihen 1,5 asteeseen, vaan nyt tarvitaan tekoja. Suomenkin todelliset ilmastoteot ratkeavat vasta jatkossa ja aika pitkälti täällä salissa siinä, millaisia päätöksiä me täällä teemme lainsäädännön suhteen, millä tavalla valtio tukee eri tahoja esimerkiksi verohelpotuksin tai yritystuin — ovatko ne sellaisia, jotka kannustavat löytämään uusia ratkaisuja ja fossiilisen energiankäytön vähentämistä, vai olemmeko valmiita jatkamaan ja myöntämään teollisuudelle edelleen fossiilisen energian käyttöön tukia? Meillä pitäisi jatkossa kaikissa päätöksissä tehdä ilmastovaikutusten arviointi ja katsoa niitä ilmastonmuutoksen silmälasein.

14.45 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan ainut asia, miten tämä sopimus voi olla hyväksyttävissä, on se, että tässä ovat nyt mukana ne suuret saastuttajamaat eikä tässä mennä sillä tavalla niin kuin aikaisemmin, että Suomi on edelläkävijä ja yksipuolisesti vähentää päästöjään ja kärsii siitä menetykset omalle teollisuudelleen ja työpaikoilleen, niin kuin aikaisemminkin on tapahtunut. Ei ylivelkaantuneella pienellä pohjoisella maalla, joka kärsii työttömyydestä, ole varaa olla edelläkävijä näissä asioissa. Meidän täytyy nyt seurata, pitävätkö muut velvoitteensa, ja sen jälkeen mennä perässä, jos muut pitävät velvoitteensa. Minulla ei ole kunnianhimoa minkään muun suhteen tässä asiassa kuin siinä, että suomalaisille on saatava työtä jatkossakin. Tämä kunnianhimo tuntuu olevan joku koodisana tämän aloitteen voimakkaimmilla puolustajilla. Se on kuultu täällä salissa monta kertaa.

14.45 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan liian usein väitetään tai pelätään, että ilmastonsuojelu on työllisyyden ja teollisuuden vihollinen. Asia on päinvastoin, ja annan tämän tueksi neljä pointtia: 1) jos emme pysty vähentämään päästöjä merkittävästi, menetämme ne taloudellisen toiminnan mahdollisuudet, joita ilmastonmuutoksen vastainen toiminta tarjoaa; 2) ilmastonmuutoksen torjunnan kustannukset ovat pienemmät kuin ilmastokatastrofin kustannukset; 3) monet ilmastonmuutoksen vastaiset toimet joudutaan tekemään joka tapauksessa, eikä ole järkevää laittaa rahaa vanhaan teknologiaan nyt, jos joka tapauksessa joudumme investoimaan uuteen, tehokkaampaan energiateknologiaan hetken päästä; ja tärkeimpänä 4) jos maapallon keskilämpötila jatkaa nousuaan 2 asteeseen ja reilusti sen yli, on oikeastaan aika sama, mitä enää teemme — näin siksi, että siinä vaiheessa olemme tuhonneet elinympäristömme niin pahasti, että jälkiviisaus ja anteeksipyynnöt eivät enää auta.

14.46 **Eeva-Maria Maijala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pariisin sopimus on erittäin tiukka, mutta niin on kyllä meidän hallitusohjelmakin. Sen tavoitteet ovat todella hyvät. Moni asia tuntuu näitten sopimusten jälkeen pahalta, mistä kaikesta me jou-

dumme luopumaan, mutta tavoite on erittäin tärkeä, ja sen mukaan meidän on myöskin toimittava. Sopimus nimittäin pakottaa meidät hakemaan uusia teknologioita: on deadline-päivä, johon mennessä on tehtävä muutos kaikkialla maailmassa. Tämä on erittäin hyvä asia.

Tämä on nytten Suomelle todella suuri mahdollisuus. Tämä on mahdollisuus kehittää energiateknologiaamme. Kävimme ympäristövaliokunnan kanssa tuolla Lappeenrannan yliopiston toimintaan tutustumassa, ja täytyy sanoa, että meille kyllä tuotiin esille paljon hienoja uusia mahdollisuuksia. Mutta niin on myöskin monessa muussakin yliopistossa, monessa muussakin paikassa kehitteillä näitä asioita.

Nyt sitten kysynkin ministeri Rehniltä: minkälaisia satsauksia on työn alla, että me saisimme nämä uuden teknologian ratkaisut pikaisesti Suomessa käyttöön?

14.48 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä on helppo jatkaa, kun kyse oli Lappeenrannasta. Lappeenrannan kaupunki on myös palkittu WWF:n ilmastopääkaupungiksi vuosina 2014 ja 2016, ja Lappeenrannassa ja Etelä-Karjalassa meillä läpileikkaavat kestävän kehityksen, puhtaan energian ja puhtaan ilmaston toiminnat ja käytännöt. Eikä pelkästään kaupungissa, vaan sitten meillä on hyödynnettävissä Lappeenrannan yliopiston vahva energiaosaaminen, jossa on puhdas energia ja vesi ja kiertotalous, ja ne ovat avainkysymyksiä, joidenka avulla me alueellisesti pystymme vaikuttamaan paremman ilmaston hyväksi. Mutta me voimme myös viedä sitä osaamista ja esimerkkiä muille.

Nyt kysyisin ministeriltä: mitenkä paljon meidän eri kaupungit ovat sitoutuneet ja sitouttaneet tämmöiseen ja mahdollistaneet kaupunkilaisten tämmöisen oman toiminnan? Elikkä me voimme kukin itse vaikuttaa siihen, mutta myös sitoutamme kaupungit toteuttamaan entistä puhtaampaa ympäristöpolitiikkaa.

Puhemies Maria Lohela: Pyydettyjä vastauspuheenvuoroja on täällä vielä kymmenen. Käytetään ne kaikki, ja sitten ministeri Rehnille vähän pidempi puheenvuoro siihen loppuun.

14.49 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Frågan om hur vi ska nå våra klimatmål handlar långt om hur vi producerar vår energi. För tio år sedan hade vi ett stort antal vindkraftstillverkare som i dag inte finns. De har gått under eftersom det inte fanns en hemmamarknad.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden energiapaletti näyttää erilaiselta kuin miltä se näyttää tänään. Meillä on tällä hetkellä monta toimijaa, jotka luovat ratkaisuja aurinkoenergian, älyverkon, energian varastoinnin ongelmien ratkaisemiseksi. Ne tarvitsevat kuitenkin kotimarkkinoita, jotta voisivat saada niitä referenssejä, joilla sitten avataan uria vientimarkkinoille ja otetaan sieltä osuuksia.

Kysyisin ministeriltä: mitä hallitus aikoo tehdä, jotta luotaisiin edellytyksiä näille toimijoille saada jalansijaa Suomen markkinoilta?

14.50 **Jari Leppä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että Pariisin sopimus tulee voimaan, ja aivan erityisen hyvää siinä on se, että sillä on laaja, maailmanlaajuinen kattavuus. Vain se käytännön tasolla aidosti takaa sen, että me

pystymme nämä hyvät tavoitteet saavuttamaan ilmastonmuutoksen hillinnässä. Se on ihan selvä asia.

Siellä on monta kysymysmerkkiä jatkossa, miten asiassa käytännössä toimitaan niin, että me nämä tavoitteet toteutamme. Yksi oleellisen tärkeä asia on teknologia, sen uudistaminen ja uudistuminen, ja se tarjoaa Suomelle merkittäviä mahdollisuuksia. Samaten meille tarjoaa mahdollisuuksia meidän metsämme, missä meidän pitää pitää erityinen huoli siitä, että sitten kun ne mekanismit aikanaan tulevat niin maankäytön kuin myöskin taakanjaon osalta, ja joista nyt ensimmäiset ovat jo tulleet, niin siellä lähdetään liikkeelle luonnontieteellisestä taakanjaosta. Se on kaiken a ja o. Biologia pitää tässä muistaa, se ei ole muuttunut miksikään näiden vuosituhansien aikana, ja siksi se biologinen pohja, luonnontieteellinen nielu, pitää olla siellä aina pohjalla.

14.51 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt todellakin olemme tulevaisuutemme kannalta keskeisimmän kysymyksen äärellä. Täällä on vähän käyty keskustelua siitä, tuleeko Suomen olla etukenossa vai jälkijunassa, onko meillä kunnianhimoa vai eikö meillä ole, niin toivoisin, että tässä salissa kaikki me katsoisimme mieluummin tulevaisuuteen kuin menneisyyteen.

Tämä kysymys on keskeinen kysymys ihmiskunnan tulevaisuuden kannalta — jos me emme tätä ratkaise, niin ei meidän tarvitse miettiä mitään muutakaan. Siksipä onkin keskeistä, että niitä lupauksia, mitä maailman valtiot ja Suomi mukana antoivat Pariisissa viime joulukuussa, lähdemme nyt kunnianhimoisesti myös lunastamaan, koska muutenhan tämä jää taas vain kirjaimiksi paperille, ja nyt on tämän toimeenpanon aika.

Ja täällä on hyvin puhuttu siitä, että tämä tuodessaan rajoitteita tarjoaa myös valtavasti mahdollisuuksia. Nyt olisikin hyvä, että ministeri vähän avaisi myös näitä elinkeinopolitiikan mahdollisuuksia, mitä tämä puhdas teknologia, ympäristöteknologia, myös Suomelle tuottaa myös vientimarkkinoilla.

14.52 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä oli jossakin puheenvuorossa huolestuneisuutta ilmeisesti perussuomalaisten ajatusmaailmasta, ja voin ainakin omasta henkilökohtaisesta puolestani sanoa ja monien muidenkin, että me olemme erittäin huolestuneita ilmastonmuutoksesta. Jotkut ovat sitten syy—seuraus-suhteista eri mieltä, mutta se ei varmaan ole se kaikista tärkein asia.

Itse olen myös toivonut keskusteluun sitä, että meillä on myös tämä räjähtävä väestönkasvu maapallolla. Meillä oli maailman ylikulutuspäivä 8.8., eli olimme käyttäneet luonnonvarat jo silloin, ja tämä päivä aikaistuu koko ajan. Meillä on monta syytä: ilmastonmuutos, lajeja kuolee sukupuuttoon. Meillä on tosi suuret ongelmat ratkaistavana, ja toivoisinkin, että me olisimme myös tässäkin yhdessä rintamassa emmekä lähtisi miettimään jotain yksittäisiä kommentteja jostain. Tiedemiehet ovat erimielisiä joistakin asioista — itse en ole tiedemies, en osaa sanoa syy—seuraus-suhteita, mutta luotan itse tällä hetkellä vallitseviin käsityksiin.

14.53 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vallitseva käsitys nimenomaan on se, että ilmastonmuutosta torjuttaessa kaikki voitamme, ja siksi on tärkeää, että ministeri Tiilikainen teki loistavaa työtä Pariisissa ja tavoite 1,5 celsiusasteen sisällä pysymisestä on nyt yhteinen ja se on globaali.

Sen sijaan kun olen ollut useissa kansainvälisissä kokouksissa, joissa näitä asioita on käsitelty, olen huomannut, että on monia maita, EU-maitakin, joille ratifiointi on erittäin vaikeaa. Varmasti toteuttamistapojen eri maissa täytyy ollakin erilaisia, ja siksi minusta on tärkeää, että me Suomena pidämme tälläkin joukolla yhtenäisesti huolta siitä, että se Suomen toteuttamistapa — luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen ja resurssien viisas käyttö, teknologian hyödyntäminen, kaikki tämä — on vahvasti mukana mutta että puhumme myöskin esimerkiksi siitä, minkälaisia ongelmia LULUCF:n ehdotukset tuovat meille tullessaan. Sehän on ikään kuin taikalaatikko, joka ei perustu mihinkään luonnontieteeseen. Ja meidän tulee aina huolehtia yhdessä siitä, että metsiämme voimme hyödyntää.

14.55 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aika pitkä matka on tultu kansainvälisessä yhteisössä siihen, että Pariisissa nyt saavutettiin tällainen suuri ja kattava, kunnianhimoinenkin ilmastosopimus, josta olen äärimmäisen iloinen. Suomen osalta Pariisin tavoitteet olisi varmasti täytetty joka tapauksessa — meillä on erittäin edistyksellistä energiapolitiikkaa, ilmastopolitiikkaa harjoitettu — mutta pienen pohjoisen maan näkökulmasta on äärimmäisen tärkeää, että tämä on kansainvälisesti kattava ja globaali ja suuret saastuttajat ovat siinä matkassa. Täytyy muistaa, että arktisena maana ilmastonmuutoksen seuraukset ovat meille itse asiassa monin verroin vielä huolestuttavampia kuin joillekin alueille.

Olisin halunnut kysyä elinkeinoministeriltä päästökauppajärjestelmään liittyen: Miten siitä kehitettäisiin mahdollisimman globaali, koska tällä hetkellä se ei riittävässä määrin toimi vaan ainoastaan EU-tasolla? Minkälaisista keskusteluista tähän osaisitte sanoa?

14.56 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pariisin sopimus todella on historiallinen. Pitkien neuvottelujen jälkeen saatiin aikaan kestävä ja kattava ratkaisu ilmastonmuutoksen torjumiseksi maailmanlaajuisesti. Tämä sopimus ei ole täydellinen, mutta on se silti käänteentekevä turvallisemman ja kestävämmän tulevaisuuden rakentamisessa tuleville sukupolville. Pariisin sopimus on ensimmäinen kansainvälinen sopimus, joka todella huomioi sukupolvien välisen tasa-arvon ja siten meidän velvollisuutemme tehdä päätöksiä, jotka ovat kestäviä myös heille, jotka eivät ole vielä edes syntyneet. Ministeri Tiilikaiselle iso kiitos hänen tärkeästä panoksestaan tämän sopimuksen aikaansaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Sopimus on lähtölaukaus sille työlle, jota kansainvälinen yhteisö on nyt sitoutunut tekemään yhdessä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, mutta tämä on myös meille mahdollisuus, varsinkin suomalaisille puhtaan teknologian yrityksille. Kysyntä maailmalla kasvaa, ja on itsestämme kiinni, pystymmekö hyödyntämään tämän sopimuksen myös työpaikoiksi Suomessa. Kotimaisten uusiutuvien luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen perustuva biotalous on lupaavimpia mahdollisuuksia työpaikkoihin ja työllistäviin yrityksiin koko Suomessa.

Puhemies Maria Lohela: Vielä kolme puheenvuoroa ennen ministeriä.

14.57 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen torjuminen on iso taloudellinen mahdollisuus Suomelle, ja tämä ilmastonmuutoksen torjuminen avaa meille myös merkittäviä markkinoita puhtaiden energioiden, puhtaiden teknologioiden osalta. Kuitenkin se, että me voimme hyödyntää tämän taloudellisen mahdolli-

suuden, vaatii sitä, että meidän talouspolitiikkamme, talouden ohjauskeinot ovat yhdensuuntaisia ilmastotavoitteiden kanssa. Haluankin kysyä ministeriltä kahta asiaa:

Ensimmäinen on se, että edustaja Ihalainen on muun muassa tässä salissa esittänyt sitä, että tämä yritystukijärjestelmä ja se kokonaisuus perattaisiin ja että katsotaan, millä tavalla se esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjumisen osalta vaikuttaa.

Toinen on ministeri Mykkäsen syyskuussa esittämä hiilivero. Mitä sille kuuluu? Onko hallitus ottanut sen agendallensa? Valmistellaanko sitä vaihtoehtona nykyisellään ei kauhean toimivalle päästökauppajärjestelmälle?

Eli yritystukijärjestelmäkokonaisuus ja sitten tämä hiilivero: minkälaisia jatkokeskusteluita hallituksen sisällä on käyty?

14.58 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä muun muassa edustajien Adlercreutz ja Salolainen kanssa siitä, että teollisuudelle ei pitäisi päästökauppakompensaation nimissä antaa riihikuivaa lahjarahaa, vaan sikäli mikäli raskasta teollisuutta tuetaan, tukirahat pitää osoittaa päästöjä vähentäviin investointeihin ja myöskin kohdentaa tavalla, joka palvelee ilmastonsuojelua edistävien vientituotteiden kehittämistä.

Epäjohdonmukaisena pidän myös sitä, että Suomessa moni katsoo Jäämeren pohjan alla olevia öljy- ja kaasuvaroja dollarinkuvat silmissä, vaikka tiedämme, että valtaosa tunnetuista fossiilivarannoista pitää jättää maahan, jos haluamme ilmastonmuutosta hillitä. Onko hallituksessa keskusteltu siitä, että johdonmukaisuuden vuoksi Suomen hallituksen tulisi ohjata eläkerahastoja ja muita suursijoittajia irrottamaan varansa fossiilibisneksestä ja myös lopettaa myötävaikuttaminen Jäämeren alla olevien fossiilivarojen hyödyntämiseen?

14.59 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ollaan todellakin hyvin yksimielisiä tämän asian osalta, ja on erittäin ilahduttavaa, että myös perussuomalaiset, jotka aiemmin ovat hyvin skeptisesti suhtautuneet näihin asioihin, ovat nyt mukana tässä eduskunnan yhteisessä päätöksessä hyväksymässä Pariisin ilmastosopimuksen. Tässähän ovat kaikki maat mukana, ja esimerkiksi ulkoministeri Soini on todennut hyvin sen, että ilmastonmuutos on suora uhka kestävälle kehitykselle ja että pahimmat ongelmat tästä koituvat köyhille alueille. Kysyisinkin arvon ministeriltä: Miten Suomi on mukana varmistamassa, että ilmastorahoitus nyt sitten auttaa näitä kaikkein eniten kärsiviä alueita ja siellä asuvia ihmisiä sopeutumaan ilmastonmuutokseen ja ehkäisemään sitten pakolaisuutta, josta täälläkin oli jo kysymys? Onko meillä esimerkiksi halua kehittää päästökauppatuloja, kuten esimerkiksi viime hallituksessa, niin että ne olisivat mukana tässä ilmastorahoituksessa?

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi sitten ministeri Rehn, 5 minuuttia tästä puhujakorokkeelta, olkaa hyvä.

15.01 **Elinkeinoministeri Olli Rehn:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Kommentteja ja kysymyksiä on paljon. Kiitän tuesta tälle historialliselle sopimukselle. Tätä mainitsivat historialliseksi muun muassa edustajat Hassi ja Kaikkonen hyvin perustein. Kiitän myöskin asiallisesta ja eteenpäin katsovasta keskustelusta.

Kysymyksiä ja kommentteja tuli niin paljon, että vaikka puhemies myöntäisi yhtä paljon aikaa kuin ministeri Rehulalle toissa viikon kyselytunnilla, joka oli minun kelloni mukaan 36 minuuttia kysymyksineen ja vastauksineen, niin ihan kaikkiin en pystyisi vastaamaan. Mutta pyrin ryhmittelemään nämä kokonaisuuksiin ja vastaamaan sitä kautta niin moneen kuin vain pystyn.

Ensinnäkin, edustaja Adlercreutz samoin kuin Niinistö ja Andersson kysyivät siitä, pitäisikö meidän olla vielä enemmän etunojassa näiden päästötavoitteiden kanssa nyt, kun teemme kansallista ilmastostrategiaa ja ajamme EU:ssa osaltaan tavoitteitamme. Mitä tulee kysymykseen päästötavoitteiden kunnianhimosta, niin on syytä alleviivata sitä, että Euroopan unioni on kansainvälistä kärkeä, kansainvälisen tason kärkeä. (Eduskunnasta: Ei ole enää!) Vastaavasti Suomi on Euroopan unionin kärkeä. Näin pitää olla jatkossakin, ja olennaista on se, että meillä on siihen hyvin konkreettisia näyttöjä ja konkreettisia tekoja, ei pelkästään sitoumuksia. Nyt valmisteilla oleva kansallinen energia- ja ilmastostrategia tulee osaltaan vastaamaan tähän huutoon, tuomaan konkreettisen näköalan siitä ja keinot sille, miten pääsemme näihin tavoitteisiin.

Tämän lisäksi sopimukseen kuuluu viiden vuoden välein tehtävä tarkistus, ja tämä tarkistusmekanismi on itse asiassa koko sopimuksen pihvi. Tältä kannalta on hyvin tärkeää se, että Euroopan unioni jo tekee lainsäädäntöä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi, mitä Pariisin sopimukseen on kirjattu. Monet muut ovat vasta ilmoittaneet sen tavoitteeksi. Eli kyllä me olemme tässä mielessä kansainvälistä kärkeä, ja teemme sen paitsi sen takia, että me pidämme ilmastonmuutoksen hidastamista äärimmäisen tärkeänä, myös sen takia, että me katsomme, että cleantechin ja puhtaiden ratkaisujen kehittäminen on sellaista tulevaisuuden musiikkia, joka on myöskin kilpailukyvyn ja työllisyyden kannalta aivan keskeistä.

Yhtä kaikki jatkossa on yhä tärkeämpää, että kaikki muutkin maailman maat osallistuvat näihin sopimuksiin, sitoutuvat niihin käytännössä ja sitä kautta tukevat kysyntää cleantechille ja puhtaille ratkaisuille, kuten monet edustajat peräänkuuluttivat. Tämä luo kysyntää suomalaisellekin cleantechille, mikä on merkittävä mahdollisuus meidän viennillemme, kuten muun muassa edustajat Salolainen, Torniainen, Essayah ja Myller korostivat.

Edustajat Andersson ja Marin kysyivät yritystuista. Tältä osin viittaan siihen, mitä ministeri Orpo totesi viime viikon kyselytunnilla ja mitä sen jälkeen on hallituksen kilpailukykyministeriryhmässä tänään itse asiassa keskusteltu. Eli me käynnistämme valmistelun, jonka nojalla perataan yritystuet, ja siinä tehdään yhteistyötä valtiovarainministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön ja muiden vastaavien ministeriöiden kesken. Samalla on hyvä muistaa, että monilla yritystuilla on myös oma tarkoituksensa ohjata taloudellista ja teknologista kehitystä. Tärkeimpiä yritystukia tässä mielessä ovat varmasti innovaatio- ja tutkimusrahoituksen tuet samoin kuin uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden vahvistamiseen tähtäävät tuet. Ei niitä turhan päiten tehdä, vaan niillä on oma tarkoituksensa, jolla pyritään edesauttamaan nimenomaan niitä tavoitteita, joita Pariisin sopimus osaltaan vie eteenpäin.

Edustajat Essayah ja Torniainen kysyivät cleantechistä ja monet muutkin, ja vastaavasti edustajat Adlercreutz, Räsänen ja Leppä viennin edistämisestä. Kiteytän sen, mitä tehdään viennin edistämisen puolella tältä kannalta. Me tarvitsemme kolmea neljää asiaa:

Ensinnäkin tarvitaan markkinat, ja tässä mielessä Pariisin sopimus on itse asiassa hyvin tärkeä esimerkki siitä, miten eteenpäin katsova sääntely muovaa markkinoita ja luo uusia markkinoita, tässä tapauksessa cleantechille ja puhtaille ratkaisuille.

Toiseksi tarvitaan tukea innovaatio- ja tutkimusrahoitukseen, ja tätä tullaan arvioimaan hallituksen puolivälitarkastelun yhteydessä. Me olemme varmasti kaikki yhdessä huolestuneita siitä, että meidän innovaatiorahoituksemme on laskenut jo vuodesta 2011 lähtien, ja sen takia budjettiriihessä päätettiin perustaa työryhmä, joka arvioi ja valmistelee puoliväliriiheen ensi kevättalveen sitä, millä tavalla sekä korkeakoulujen että muun innovaatiorahoituksen vaikuttavuutta samoin kuin sen tasoa kyettäisiin kohentamaan.

Kolmanneksi kansainvälistymispalvelut ovat aivan keskeisiä yritysten kannalta, ja tässä mielessä Team Finland kaikkine puutteineenkin on hyvin tärkeä toimija. Se tekee pääsääntöisesti hyvää työtä. Muun muassa Tekes, Finpro, Finnvera, Tesi tekevät hyvää työtä yhdessä maakuntien ja ely-keskusten ja kauppakamarien kanssa. Mutta samanaikaisesti olen hyvin tietoinen siitä kritiikistä, mitä yrittäjäkentästä kohdistuu Team Finlandia kohtaan, ja sen takia olemme asettaneet työryhmän pari viikkoa sitten valmistelemaan Team Finlandin uudistamista siltä kannalta, miten se paremmin vastaa näihin asetettuihin tavoitteisiin.

Vielä on todettava se, että pilotti- ja demohankkeita tarvitaan, ja niihinkin kärkihankerahoitus osaltaan kohdentuu. On vaikea myydä sellaisia palveluita ja tuotteita, joita ei edes omassa maassa ole käytössä, ja sen takia näihin suunnataan myöskin kärkihankerahoitusta muun muassa Tekesin ja muiden kautta erityisesti kiertotalouden, bioenergian ja yleensä puhtaiden ratkaisujen saralla. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Sitten siirrytään puhujalistalla eteenpäin.

15.08 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen seuraukset ihmisille ja luonnolle ovat katastrofaaliset, jos nykymeno jatkuu. Pariisin sopimus luo toivoa. Se toi uuden, kunnianhimoisen lämpenemisrajan, kun nousu pyritään rajaamaan 1,5 asteeseen. Tämä vaatii tuekseen kunnianhimoiset toimet. On kysymys siitä, että lapsilla ja heidän lapsillaan on hyvä olla maapallolla, kaikille riittää ruokaa, on viljelyskelpoista maata, luonnon monimuotoisuuden rapistuminen saadaan pysäytettyä, maailma ei kohtaisi valtavaa ilmastopakolaisuutta, pienet saarivaltiot eivät hukkuisi veden alle, meret eivät happamoituisi, kalat ja korallit selviäisivät, jääkarhut säästyisivät sukupuutolta, suomalaiset lapset voisivat rakentaa lumiukkoja.

Aikaa ei ole hukattavaksi, sillä globaali 1,5 asteen lämpeneminen saavutetaan jo vuonna 2024, jos päästöjä ei nopeasti leikata. Maailma on jo liki asteen lämpimämpi kuin esiteollisena aikana. Korkeisiin lämpötiloihin liittyvät sääilmiöt — kuivuus, tulvat, maanvyörymät ja hirmumyrskyt — ovat planeetalla lisääntyneet. Niihin on sopeuduttava ja varauduttava ennakolta.

Pariisin ilmastosopimus on solmittu vuoden 2020 jälkeiselle ajalle, ja mukana on 195 maata. Sopimus astuu voimaan 4. marraskuuta. Maat sitoutuvat vapaaehtoisiin päästövähennyksiin ja sitoutuvat toimittamaan päästötietojaan avoimesti. Päästölupauksesta keskustellaan viiden vuoden välein. Teollisuusmaiden 100 miljardin dollarin vuosittaista ilmastorahoitusta kehitysmaille pidetään lähtötasona, ja sen rahamäärää on pohdittava lisättäväksi pian.

Nykyinen EU:n päästövähennystavoite, 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä, ei riitä kattamaan edes 2 asteen tavoitetta. Päästöistä täytyy leikata vähintään 60 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Suomessa 1,5 asteen tavoite on otettava tosissaan energia- ja ilmastostrategiassa. Tarvitaan uusi tukijärjestelmä uusiutuvalle energialle. Ympäristölle haital-

lisia tukia on karsittava ja fossiilisista polttoaineista luovuttava. Kaikilla sektoreilla on saavutettava päästövähennyksiä kiireellisesti.

Maankäyttösektoria ei ole vielä sisällytetty EU:n päästövähennystavoitteisiin, mutta tämä tulee muuttumaan vuodesta 2020 lähtien. Komission tuore esitys kannustaa kestävään metsätalouteen ja biotalouteen, sillä se pyrkii varmistamaan hiilinieluvaikutuksen pysymisen historiallisesti samalla tasolla kuin aiemmin. Ilmastopolitiikka voi olla uskottavaa vain, jos siinä verrataan nykytilanteen ilmastovaikutusta tulevaisuuden ilmastovaikutukseen. Biomassalla on päästöjen osalta energiakäytössä nollakerroin, ja hyvä niin. Sen päästöjä ei siis lasketa nykysäännöillä päästökaupan tai muun energiapolitiikan alalla. Bioenergia ei ole hiilineutraalia, ja metsäkato vähentää hiilinieluja. Näin ollen on loogista, että päästöt huomioidaan maankäyttösektorilla.

EU:ssa tarvitaan myös sitova välitavoite päästöjen vähentämiselle vuodelle 2025. Nopea päästöjen vähentäminen turvaa ilmastoa ja luontoa hallitsemattomilta muutoksilta. Ilmastonmuutos vaikuttaa merkittävästi koko ihmiskuntaan ja kaikkiin ekosysteemeihin, jos sitä ei torjuta kiireellisesti.

Nyt, kun maailma on herännyt ilmastonmuutoksen todellisuuteen, on valtava kysyntä puhtaalle, energiapihille teknologialle ja uusiutuvan energian innovaatioille. Hallituksen leikkaukset tutkimuksesta, yliopistoilta ja Tekesiltä lyövät valitettavasti korville tätä tavoitetta. Myös perustutkimus on todella tärkeää. Monet uudet innovaatiot kumpuavat perustutkimuksen kautta selvinneistä luonnonilmiöistä. Aina emme edes tiedä, kuinka monen vuoden päässä mittavat sovellukset ja hyödyt ovat. Siksi tulee antaa enemmän työrauhaa tieteentekijöille eikä kuristaa luovuutta leikkauksin.

Ilmastonmuutos on koko ihmiskuntaa koskettava uhka, jonka päästäminen karkaamaan käsistä tarkoittaa ihmisen elinolosuhteiden, talouden ja luonnon monimuotoisuuden romahtamista. Velvollisuutemme lapsiamme kohtaan on estää tämä.

15.14 **Susanna Huovinen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on jo moneen kertaan todettu, kuinka historiallisen asian äärellä saamme tänään olla. Kyse on todellakin pallon pelastamisesta tuleville sukupolville, eikä vähiten täällä Suomessa, missä ilmastonmuutoksen vaikutukset koskettavat meitä ehkä niiden joukossa, joita ne eniten maailmassa koskettavat, joten tämä on meille myös kansallisesti tärkeä kysymys. Sopimus liittyy tärkeimmän tavoitteensa lisäksi globaaliin kehityspolitiikkaan, köyhyyden ja eriarvoisuuden kitkemiseen. Sopimus liittyy talouteen, työllisyyteen, pakolaispolitiikkaan ja luonnon monimuotoisuuteen. Kun ministeri on vielä paikalla, niin toivoisin, että voisitte jatkotyössä huomioida sen, että todellakin tämä laajempi kuva otetaan huomioon myös siinä vaiheessa kun näitä toimenpiteitä kansallisesti sitten lähdetään viemään eteenpäin.

Tuossa jo totesin debatin aikana, että täällä on paljon meitä edustajia, jotka olemme saaneet seurata tätä ilmastoneuvottelujen prosessia jo pidemmän aikaa, ja on todellakin ilo, että tänään saamme olla käsittelemässä myönteistä askelta eteenpäin, sillä polku ei totisesti ole ollut helppo. Tuo Kööpenhaminan mahalaskukokous oli itsellenikin pettymys, kuten täällä muutkin edustajat ovat kuvailleet, ja ei ollut mukava tulla tuosta kokouksesta kotiin tänne eduskuntaan kertomaan, että eipä saatu juuri villoja eikä ratkaisuja aikaiseksi.

Puhemies! Tämä sopimus sisältää, niin kuin täällä on jo kerrottu moneen kertaan, myös meille suomalaisille merkittäviä mahdollisuuksia uuden teknologian kehittämiseksi. Samalla se tarkoittaa uusia markkinoita, uusia työpaikkoja, joita kipeästi toki kaipaamme. Haluan vielä alleviivata Euroopan unionin merkittävää roolia kansainvälisen ilmastopoli-

tiikan eteenpäinviejänä, ja toivon todellakin, että EU jatkossakin näyttää mallia muulle maailmalle ja on esimerkkinä useamman valtion yhteisistä ponnisteluista paremman ilmaston puolesta. On joitakin arvioita siitä, että tämä Pariisin sopimus on osaltaan viemässä eteenpäin myönteisiä päätöksiä myös muilla aloilla — siis Pariisin sopimuksen ulkopuolisilla aloilla, kuten liikenteen puolella niin lentoliikenteen kuin meriliikenteenkin osalta. Toivoisin kyllä, että tämä sopimus nähtäisiin myös tietynlaisena momentumina viedä eteenpäin myös näitä sopimuksen ulkopuolisia aloja paljon ripeämmin kuin tähän mennessä on tehty.

Puhemies! Riskejäkin silti on: riittääkö aika, saammeko aikaiseksi riittävän nopeita toimia, jotta pallo voidaan pelastaa? Nythän olemme näiden kansallisten tavoitteiden varassa, ja senkin vuoksi raportoinnin ja seurannan on oltava hyvin tehokasta, ja tämä koskee myös meitä suomalaisia. Kaiken aikaa kehittyvä teknologia, energiatehokkuuden nostaminen koko yhteiskunnassa sekä valtava, juuri nyt jo käynnissä oleva siirtymä kohti uusiutuvia energiamuotoja ja hiilineutraalia yhteiskuntaa antavat kyllä hyvät lähtökohdat vastata ilmastohaasteeseen, mutta pelko on se, että näitä teknologioita ei oteta riittävän nopeasti riittävän monessa maassa käytäntöön. Ja jollei aika sitten riitä, jolleivät toimet riitä, uhkaavat ihmiskuntaa monenlaiset, valitettavasti myös itseään ruokkivat noidankehät, jotka aiheuttavat osin myös pysyviä vaurioita ilmastolle ja myös ihmisille. Niinpä puhdas ilmasto on köyhimpien paras kaveri, sillä ilmastonmuutos uhkaa eniten jo kaikkein köyhimpiä maailmassa, ja tällä on seurauksia toki myös pakolaisuuteen. Erään arvion mukaan todellakin vuonna 2050 meillä voisi olla jo 250 miljoonaa ihmistä ilmastosyiden vuoksi liikkeellä, ja tämäkin saattaa olla varovainen arvio.

Puhemies! Vielä lopuksi tästä kansallisesta toimeenpanosta: On otettava kunnianhimoinen eteneminen näissä suomalaisissakin ratkaisuissa, ja toivon todella, kuten ministeri täällä totesi, että hallitus tuo myös konkreettisia ja riittävän ripeitä toimia meille esille. Hyvä asia on, että myös tätä innovaatiorahoitusta tullaan arvioimaan, koska sillä on selkeä linkki siihen, minkälaista tutkimusta ja tuotekehitystä voimme myös näissä kysymyksissä tehdä.

15.19 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa puhemies! Harvoja kansainvälisiä sopimuksia on viime aikoina hehkutettu yhtä paljon kuin Pariisin ilmastosopimusta. Ja se tulee voimaan itse asiassa hieman alle kuukauden kuluttua, marraskuun alussa.

Ei ihme, että sopimus on saanut osakseen niin paljon suitsutusta. Onhan se oikeudellisesti sitova, kattava, odotettu, välttämätön ja käänteentekeväkin. Ilmastonmuutoksen torjunnasta puhuttaessa usein kyseenalaistetaan yksittäisten ihmisten tai yritysten toimien merkitys, jos valtiot eivät ole asiaan sitoutuneita. Nyt ovat, ja ne maat, jotka ratifioivat sopimuksen, ovat jatkossa velvoitettuja suunnittelemaan ja toteuttamaan päästövähennyksiä. Globaali tavoite on maapallon keskilämpötilan nousun rajoittaminen selvästi alle 2 asteeseen, mieluiten alle 1,5 asteeseen.

Suomen edun mukaista on olla vahvasti mukana ilmastotalkoissa, sillä muutokset vaikuttavat myös meihin. Jos viljelykausi jatkossa pitenisikin laajasti Etelä-Suomessa, ei se kuitenkaan poista sitä, että arktisella alueella lämpötilan nousu on huomattavasti korkeampi kuin maapallolla keskimäärin. Pitkällä tähtäimellä ilmaston lämpeneminen ei ole ollenkaan Suomen etu.

Pariisin ilmastosopimuksessa kukin maa sitoutuu itse määrittämiinsä päästövähennystavoitteisiin. Suomen tavoitteet ovat osa EU:ssa yhteisesti asetettuja, ja ne tulevat nyt sito-

viksi myös osana Pariisin sopimusta. Suomessa kasvihuonekaasupäästöjä aiotaan vähentää 40 prosentilla vuoden 90 tasoon nähden. Uusiutuvan energian lisäämisen tavoitteissa Suomi on jo etuajassa. Kansallinen tavoitteemme on tuottaa vuoteen 20 mennessä energian loppukulutuksesta uusiutuvilla energioilla 38 prosenttia. Kuitenkin jo vuonna 14 uusiutuvien osuus energiankulutuksestamme oli 39 prosenttia. Lisäksi Sipilän hallitus valmistelee varsin laajoja toimia, joilla päästään Suomen tavoitteisiin luopua kivihiilen käytöstä ja puolittaa fossiilisen tuontiöljyn käyttö tässä maassa. Kunnianhimoa ei puutu Suomelta ja hallitukselta ilmastoasioissa.

Arvoisa puhemies! Kuten kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteiden kohdalla, myös Pariisin ilmastosopimuksessa on tärkeää, että siihen sitoutuvat niin teollisuusmaat kuin kehittyvätkin valtiot. Meillä ei ole varaa päästää osaa valtioista tavoitteiden ulkopuolelle. Viime kuussa maailman suurimmat päästöjen aiheuttajat, Yhdysvallat ja Kiina, ratifioivat sopimuksen. Ja sopimuksen voimaan astuminen tarkoittaa kyllä myös erittäin mittavia rahallisia panostuksia päästöttömän energian käyttöönottoon, tutkimukseen, uusiutuviin energioihin kaikkinensa.

Suomi oli myös erittäin merkittävässä asemassa sopimusneuvottelujen aikana osana Euroopan unionia, ja kiitos kyllä kuuluu osaltaan vastuuministerillemme Kimmo Tiilikaiselle EU-neuvotteluvastuiden hyvästä hoitamisesta. Suomen asema sopimuksen toimeenpanossa ulottuu omia tavoitteitamme laajemmalle. Suomessa on valtavan paljon puhtaiden teknologioiden ja energiaratkaisujen osaamista, jolle tulee ilmastosopimuksen ja siihen liittyvien tavoitteiden myötä paljon paljon uutta kysyntää, kun yhä useampi maa liittyy mukaan ilmastotalkoisiin. Alan vientiyrityksille tässä on jo todella hyvä markkinarako, ja se kyllä tulee vain kasvamaan, kunhan osaamme sitä oikein hyödyntää.

15.24 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään täällä on kehuttu Pariisin ilmastosopimusta, mutta onpa tullut niitäkin puheenvuoroja, joissa on mietitty, kannattaisiko jättäytyä vähän jälkijunaan ja katsoa ensin, mitä muut tekevät, ikään kuin antaa toisten mennä heikoille jäille ja katsoa, että jos siellä pysytään pinnalla, niin mennään perässä. Itse asiassa niitä jäitä ei enää ole, minne voisi sitten mennä, jos emme niitä tekoja tee. Olen aivan varma siitä, että kun menemme etukenossa, olemme voittajia.

Täällä on noussut myöskin esille ilmastonmuutoksen yhteys pakolaiskriiseihin, ja olen aivan vakuuttunut siitä, olen omin silmin nähnyt jo monessa maassa seurausta siitä, mitä tapahtuu, kun ilmastonmuutos etenee, kun maat kuivuvat. On aika murheellista katsoa Jordaniassa lammaslaumoja, joille ei riitä ruokaa, ja kastelujärjestelmiä, jotka on jouduttu hylkäämään, kun vettä ei enää niihin riitä. Armenia—Azerbaidzhan-kriisi on kriisi vedestä. Syyrian pakolaisongelman juurisyyt ovat osin siinä, että maaseudulla ruoka ei riittänyt, kun siellä on kuivuutta. Afrikassa eroosio valtaa pinta-aloja ja kuivuminen on todella ongelma. Muistan edustaja Vilkunan hyvän sanonnan, että Suomi on ainoita maita maailmassa, jossa vettä ohjataan pääsääntöisesti pellolta poispäin.

Eli ratkaisuja maapallo huutaa, ja niissä meidän kannattaa olla mukana.

Ilmastonmuutoksen torjunta muuttaa maailmaa erittäin monilta osin. Puhuin jo maataloudesta ja vesivaroista, mutta meidän tulee tehdä muutoksia jätteiden hyväksikäyttöön, asumiseen, resurssiviisauteen. Tästä muuten, kun tuli Lappeenrannan kaupungin esimerkki, haluan nostaa Jyväskylän resurssiviisaushankkeen esille. Siellä on monia käytännön toimia, joilla paikalliset asukkaat ovat nimenomaan lähteneet hakemaan resurssiviisautta, ja kaupungin kaikissa julkisissa hankinnoissa tämä resurssiviisaus näkyy. Mutta hyvä pie-

ni esimerkki siitä: ei jokaisen kerrostalossa asuvan tarvitse omistaa autoa, vaan voi olla kimppa-auto, joka tekstarilla sitten varataan ja ovet lukittuna palautetaan. Tämä on sitä tulevaisuutta, jossa it:tä yhdistämällä saamme energiasäästöjä. Mutta toki myös tarvitaan energiatehokkuutta kaikissa niissä toimissamme, mitä meillä on.

Kiertotalous oli vahvasti jo hallitusohjelmassa esillä, ja se on yksi ratkaisu siihen, miten voimme ilmastotekoja tehdä. Uusiutuvan energian käytön lisääminen on vahvasti hallitusohjelmassa, ja uskon, että ensi vuoden aikana saamme sitten hallituksen esityksiä tästä, kunhan ensin olemme käyneet energia- ja ilmastoselonteon tässä läpi. Meillä täytyy tehdä muutoksia liikkumiseen ja kuljettamiseen. Itse asiassa liikennekaari mahdollistaa hyvin paljon sitä, että voimme tulevaisuuden teknologiaa hyödyntää entistä enemmän.

Luonnon ekosysteemit tulevat muuttumaan, ja hiilinielut ovat entistä merkityksellisempiä. Meidän tulee Suomena ottaa kaikki se kunnia siitä, mitä me olemme tehneet sen eteen, että meillä hiilinieluja täällä Suomessa on, ja huolehtia, kun tätä LULUCF:ää valmistellaan, että tämä luonnontieteellinen tutkimus otetaan huomioon eikä sieltä komission taikalaatikosta vedellä lukuja, jotka eivät pohjaudu tieteeseen. Nimenomaan metsien- ja maankäytön asiat ovat niitä tärkeimpiä asioita, mihin mielestäni täytyy nyt ratifiointia tehdessä sitten vaikuttaa.

Mutta kaiken kaikkiaan voimme olla erittäin positiivisella mielellä siinä mielessä, että koska olimme vähän kaukaa viisaita jo hallitusohjelmaa valmistellessa ja olemme kärkihankkeisiin ottaneet vahvasti ne sektorit, joilla ilmastonmuutosta torjutaan, me Suomena tulemme olemaan siellä edelläkävijöitten joukossa ja tulemme olemaan voittajia.

15.29 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi vuonna 2015 neuvotellun Pariisin sopimuksen. Sopimus on historiallinen, ja kiitos kaikille, jotka ovat neuvotteluihin osallistuneet ja panoksensa tämän eteenpäinviemiseen antaneet.

Tavoitteena on kasvihuonekaasujen vakiinnuttaminen sellaiselle tasolle, ettei ihmisen toiminnasta aiheudu vaarallista häiriötä ilmastojärjestelmään. Historiallinen tämä sopimus on myös siksi, että siinä ikään kuin tunnustetaan se tosiasia, että ihmiskunta on viimeisellä rannalla: On viimeinen hetki toimia. Muussa tapauksessa muutokset saattavat olla peruuttamattomia, minkä jälkeen enää ei ole mahdollista tehdä korjaavia liikkeitä.

Sopimus on myös linjassa viime vaalikaudella hyväksytyn Suomen ilmastolain kanssa, jossa Suomen tavoitteeksi on asetettu vähentää päästöjä 80 prosenttia vuoden 1990 päästötasosta vuoteen 2050 mennessä.

Pariisin sopimuksen voimaantulo edellyttää, että sopimukseen on sitoutunut vähintään 55 osapuolta. Muun muassa tämä edellytetään, ja tänään tiistaina 18. lokakuuta sopimuksen on ratifioinut jo 81 maata. Tähän ratifioineiden maiden joukkoon on Suomen syytä päästä mukaan.

No, mihin tällä sopimuksella pyritään? Hallituksen esityksessä sanotaan suoraan, että tavoitteena on pitää maapallon keskilämpötilan nousu alle 2 celsiusasteessa, mieluiten kuitenkin 1,5:ssä, mihin pyritään. Jos mennään konkreettisemmalle tasolle siinä, mitä näiden celsiusasteiden takana on, niin yksi suuri kysymys on pakolaisuus, tämän hetken yksi suurimmista globaaleista haasteista. Maailmassa on arviolta 60 miljoonaa pakolaista tällä hetkellä, ja määrä kasvaa. Kysymys on ihmisoikeuksista, naisten ja lasten asemasta ja ihmiskaupan estämisestä, muun muassa näistä asioista. On paljon puhuttu Suomenkin osalta siitä, että on pyrittävä vaikuttamaan pakolaisuuden juurisyihin, niiden ratkaisemiseen, ja näh-

däkseni ilmastosopimus on tässä aivan keskeisessä roolissa. Lähestyn ainakin itse mielelläni tästä näkökulmasta ilmastosopimuksen eteenpäinviemistä.

Pakolaisuuden taustalla on moninaisia syitä: kuivuutta, eroosiota, ruuantuotannon heikentymistä ja näistä kaikista syistä johtuen muun muassa kasvavaa jännitteisyyttä, poliittista epävakautta ja jopa romahtaneita valtioita. Jos mitään ei tehdä, niin vuonna 2050 pakolaisia on moninkertainen määrä, erään arvion mukaan jopa 250 miljoonaa. Tämä puolestaan tarkoittaa kiristynyttä ilmapiiriä eri valtioiden ja eri maanosien välillä, tarvetta rakentaa aitoja, tarvetta eristää ihmisiä toisistaan, inhimillistä hätää ja kärsimystä. Esimerkiksi Syyrian tilanteen takana on merkittävällä tavalla pitkään jatkunut kuivuus, jonka tulokset kaikessa karmeudessaan tällä hetkellä olemme näkemässä, mihin tämä kaikki voi johtaa.

On tärkeätä korostaa, niin kuin on korostettukin tässä yhteydessä, niitä mahdollisuuksia, joita tämä sopimus tuo tutkimukselle, työpaikkojen syntymiselle, yrittämiselle ja Suomen viennin edistämiselle. Sopimus luo edellytyksiä ja tarpeita uusien markkinoiden avautumiselle, ja Suomen luonnollisesti kannattaa olla näillä markkinoilla aktiivisesti mukana.

15.34 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Olemme ison asian äärellä, sillä ilmastonmuutos on ihmiskunnan suurin uhkakuva ja sen torjuminen on aikamme suurin haaste. Se on historiallinen velvollisuutemme. On hienoa olla nyt eduskunnassa osaltamme hyväksymässä Pariisin ilmastosopimusta. Ilmastosopimus ei kuitenkaan itsessään pysäytä ilmastonmuutosta. Ilmastosopimus täytyy viedä jokaisen maan kansallisiin päätöksiin ja ratkaisuihin. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat tunnetusti maapallon laajuiset, mutta konkreettiset teot sen torjumiseksi tehdään kansallisesti ja paikallisesti.

Hallitus työstää parhaillaan uutta energia- ja ilmastostrategiaa. Paperiin ladataan paljon odotuksia, eikä suotta, sillä se linjaa Suomen tulevaisuutta kohti vähäpäästöistä huomista. Strategiassa tulee linjata toimenpiteitä koskien vähäpäästöistä energiajärjestelmää. Avainsanoja tulevaisuuden energiajärjestelmässä ovat hajautettu tuotanto, uusiutuvat energiamuodot, kysyntäjousto, älykkäät sähköverkot, energiatehokkuus ja Euroopan laajuiset sähkömarkkinat. Myös asuminen, liikenne ja ruuantuotanto tuottavat paljon päästöjä. Meidän täytyy linjata toimista parantaa vanhan rakennuskannan energiatehokkuutta, suosia ilmastoystävällisiä rakennustapoja, lisätä joukkoliikennettä, tukea kestävien biopolttoaineiden ja sähköautojen lisääntymistä, suosia kasvispainotteista ruokavaliota ja vähentää ruokahävikkiä.

Maankäyttö ja metsäsektori ovat Suomen kannalta olennaisia kysymyksiä. Biotalous on Suomelle tärkeä sektori ja keino vähentää päästöjä, mutta kansallisten biotalouslinjausten tulee perustua metsien kestävään käyttöön, korkean arvonlisän tuotteiden painotukseen ja tieteelliseen tietoon metsänkäytön ilmastovaikutuksista. Biotaloutta voi tehdä järkevästi tai vähemmän järkevästi, ja meidän on varmistettava, että käytämme vihreää kultaamme talouden ja ilmaston kannalta järkevällä tavalla.

Arvoisa puhemies! Strategiassa tulee myös kuvata Suomen tavoitteet EU:n päästökaupan korjaamiseksi. Päästökauppa ei ole toiminut halutulla tavalla, eikä sillä ole tavoiteltua ohjausvaikutusta. Toimiakseen päästöoikeuksien hinnan tulisi olla huomattavasti nykyistä korkeampi. Suomen tulee tavoitella päästökaupan korjaamista, ja jos päästökauppaa ei saada toimimaan, pitää käyttöön ottaa hiiliverot. Hiilelle pitää saada hinta. Tilanteessa, jossa hiilidioksidipäästöille saadaan todellinen hinta, tulee myös hiilivuotoriskin mahdollisuus todelliseksi. Sitä voi torjua asettamalla EU:n ulkorajoille hiilitullit, eli EU:n ulkopuolisille päästöillekin asetettaisiin sitä kautta hinta. Hiilitullien tie on paljon järkevämpi ja veron-

maksajille halvempi keino torjua mahdollista hiilivuotoa kuin verovaroin maksettavat yritystuet.

Toivottavasti tulossa oleva strategia kykenee lunastamaan korkeat odotukset, sillä ilmastonmuutoksen torjumiseksi tarvitaan päämäärätietoista otetta ja vahvaa poliittista johtajuutta. Me emme yksinkertaisesti voi enää aikailla.

Eduskunnassa on viime aikoina käsitelty EU-komission ehdotuksia päästövähennystavoitteiksi. Komission ehdotus on kunnianhimoinen, mutta ilmastonmuutoksen torjunnan haasteellisuutta kuvastaa se, etteivät edes esitetyt kunnianhimoiset vähennystavoitteet ole riittäviä. Todennäköisesti vuonna 2018 päästövähennystavoitteita kiristetään EU:ssa edelleen.

Sipilän hallituksen linja ilmastonmuutoksen torjumiseksi on päällisin puolin hyvä. Kuitenkin hallituksen käytännön ratkaisuista paistaa läpi, ettei ilmastonmuutoksen realiteetteja ole vielä täysin ymmärretty. Valitettavasti hallitus tuntuu keskittävän energiansa nyt EU:n Suomelle asettamien päästövähennystavoitteiden minimoimiseen ja uusien tehottomien yritystukien keksimiseen, sen sijaan että käytettäisiin resurssit uusien hyvien päästövähennyskeinojen keksimiseen ja toimeenpanemiseen.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen pysäyttäminen ajoissa ei ole helppoa. Se tulee olemaan vaikeaa jokaiselle maalle. Suomella on mahdollisuudet selvitä seuraavista vuosikymmenistä voittajana, jos vain otamme uuden asenteen ilmastohaasteen voittamiseksi. Ilmastonmuutoksen torjuminen maksaa, mutta vielä paljon enemmän maksaa ilmastonmuutoksen torjumatta jättäminen, niin inhimillisesti kuin taloudellisesti.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen torjuminen avaa myös liiketoimintamahdollisuuksia. Korkea osaaminen, innovaatiot ja johdonmukainen politiikka ovat ratkaisun avaimet, joilla onnistutaan ilmastonmuutoksen torjunnassa ja synnytetään uutta, kestävää kasvua ja työtä. Selvää nimittäin on, että uusiutuva energia, energiatehokkuus, vihreä teollisuus, raaka-ainetehokkuus ja kiertotalous ovat tulevaisuuden megatrendejä, jotka antavat edelläkävijätalouksille merkittäviä liiketoiminta- ja merkittäviä vientimahdollisuuksia. Vaikka ilmastonmuutos on kauhea uhka, sen torjuminen on samalla myös mahdollisuus uuteen, kestävämpään talouskehitykseen.

15.40 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ilmastonmuutoksen torjunta on tietysti tärkeä yhteinen asia, mutta hivenen ihmettelen nyt edustaja Sarkkisen ristiriitaisia puheenvuoroja, kun syytätte hallitusta siitä, että hallitus ainoastaan pyrkii minimoimaan näitä tavoitteita. Te unohdatte nyt sen, että metsien hiilinielu on ollut ilmastonmuutoksen hillinnän keinona Suomessa merkittävä ja se on merkittävä edelleen. Omassa puheenvuorossanne myös otitte esille sen, että te näette biotalouden suurena mahdollisuutena, mutta nyt tästä paistaa jotenkin läpi se, että yritetään ajaa kaksilla rattailla. Eli olisin kysynyt kyllä edustaja Sarkkiselta: näettekö te biotalouden suurena mahdollisuutena Suomelle vai ette?

15.41 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Biotalous on mahdollisuus Suomelle, mutta järkevästi käytettynä. Jos ajatellaan vaikkapa mäntyöljyä, on taloudellisesti paljon järkevämpää käyttää mäntyöljy korkean jalostusasteen tuotantoon kuin esimerkiksi vain biopolttoaineisiin. Täytyy pitää huolta siitä, että ohjaamme rajallisen bioresurssin talouden kannalta mahdollisimman järkevään käyttökohteeseen, ja sen täytyy olla meidän yhteinen intressi. Eli täytyy optimoida kaikkien metsävarojen käyttö, ja

biotalous on oikein ohjattuna iso taloudellinen mahdollisuus ja myös mahdollisuus ympäristön kannalta.

Mutta sitten tästä, kun kritisoin hallitusta siitä, että on keskitytty vääriin asioihin. Kyllä kun valiokuntakäsittelyn aikana ollaan käsitelty komission ehdotuksia, tuntuu siltä, että painoarvo on siinä, että yritetään painaa Suomen osuus EU:n päästövähennyksistä mahdollisimman pieneksi, sen sijaan että käytettäisiin (Puhemies koputtaa) energiaa päästövähennysten tekemiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Myller, varsinainen puheenvuoro.

15.42 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Aivan kuten täällä Suomen eduskuntasalissakin, myös globaalisti näyttäisi olevan hyvä toimintakyky viedä ilmastotavoitteita maaliin. Kiinan ja Yhdysvaltojen jälkeen myös Euroopan unioni on ratifioinut sopimuksen. Tällä tiellä on hyvä jatkaa ja vahvistaa edelleen niitä poliittisia ja taloudellisia ajureita, joilla uusia hiilineutraaleja ja hiilen sitomiseen pohjautuvia tekniikoita, energiatehokkuutta, uusiutuvaa energiaa otetaan käyttöön.

Pariisissa omaksuttiin uusi metodologia globaalin ilmastosopimuksen rakentamisessa. Kaikki osapuolet sitoutuvat itse määrittelemiensä päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen. Sovittu pitkän aikavälin tavoite siitä, että maapallon lämpötila ei nouse yli 1,5 celsiusasteen, on kunnianhimoinen ja haasteellinen, mutta monet asiantuntijatahot kyseenalaistavat sen riittävyyden sen suhteen, että maapallo pysyisi elinkelpoisena kaikkialla. Yhdistyneiden kansakuntien ympäristöjärjestö UNEP on omissa laskelmissaan päätynyt siihen, että kaikki maailman hiilidioksidipäästöt on saatava nollaan ennen vuotta 2050, ja tällöinkin tähän 1,5 asteen tavoitteeseen päästäisiin vain 85 prosentin varmuudella.

EU on sopinut omassa piirissään omista toimista saavuttaa Pariisin sopimuksen sitoumukset. Tavoitteena on vähintään 40 prosentin hiilidioksidipäästöjen pudotus vuodesta 1990 vuoteen 2030. Monet tahot ovat jo tästäkin todenneet, että tämä ei riitä, EU:n tulee kiristää tavoitettaan, jotta ollaan todellakin sellaisella globaalilla uralla, joka johtaa tähän 1,5 celsiusasteen tavoitteeseen.

Ilmastotavoitteiden pitäisikin olla tasolla, joka vaatii ponnisteluja uusien toimintatapojen ja uusien teknologioiden kehittämisessä. Tähän tavoitteeseen nähden EU:n 40 prosentin vähennystavoite on nähty liian alhaisena. Se ei ole riittävän kunnianhimoinen siihen, että uusia keksintöjä tehtäisiin. Sen vuoksi näitä asioita on käsiteltävä avoimesti, koska on tärkeää Euroopan unionin sisäisen kasvun ja työpaikkojen kannalta, että EU-maat pysyvät osaamisen kärjessä. Tämän tavoitteen tarkistuksiin onkin nyt hyvät mahdollisuudet, koska tähän Pariisin sopimukseen elimellisenä osana kuuluu se, että sopimuksen tavoitteita tarkistetaan viiden vuoden välein.

EU:n sisällä on nostettava keskusteluun, onko nykyinen jako päästökauppa- ja ei-päästökauppasektoriin toimiva ja riittävän kannustava tekemään kustannustehokkaita ilmastoratkaisuja. Kannusteet, kuten verot ja päästökauppakompensaation EU:n laajuiset mekanismit, on saatava toimimaan koko sisämarkkinoilla samaan suuntaan. Taloudellisten ohjauskeinojen on tuettava kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa. EU:n vuoden 2030 ilmastotavoitteita valmistellaan parasta aikaa, ja nyt olisi aika nostaa keskusteluun nämä uudet, päivitetyt tavoitteet. Suomella tulisi olla tässä omia esityksiä. Meidän tulisi nostaa vaikkapa nyt keskusteluissa oleva päästökauppakompensaatio yhteisesti EU:n puntaroitavaksi,

niin että voisimme muuttaa sen niin, että se olisi nimenomaan innovaatioihin suuntautuva pelkän yritystuen sijaan.

On myös tärkeää, että Pariisin sopimukseen liittyvä tarkistusmekanismi toteutetaan avoimesti ja niin, että tavoitteena on tieteelliseen aineistoon perustuva realistinen politiikka, jolla päästöjä vähennetään sovitun mukaisesti. Käytännössä Pariisin sopimuksen toteuttaminen tarkoittaa siis, että Euroopassa kaikkien kasvihuonekaasupäästöjen on oltava nollatasossa vuonna 2050. Tämä onkin nyt tärkeää huomata Suomen omaa energia- ja ilmastostrategiaa tehtäessä. Riittävän kunnianhimoiset ilmastotavoitteet on nähtävä Suomessa mahdollisuutena luoda uusia teollisessa mittakaavassa tehtäviä innovaatioita ja niin, että myös pienille ja keskisuurille yrityksille tässä on mahdollisuuksia. Tässä mielessä se, mitä nyt on tehty, satoja miljoonia leikattu koulutuksesta, tutkimuksesta ja innovaatioista, ei millään lailla tue niitä mahdollisuuksia, jotka Suomella on ja pitäisi olla näissä yhteisissä toimissa ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

15.48 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Vielä debatin sanoin: on myönteistä, että kaksi maailman suurinta kasvihuonekaasujen päästäjää, Kiina ja Yhdysvallat, sitoutui Pariisin sopimukseen tänä vuonna, syyskuussa. Näiden lisäksi monet muut kansainvälisen ilmastopolitiikan kannalta keskeiset valtiot, kuten Intia, Brasilia ja Kanada, ovat jo sitoutuneet sopimukseen. Yhdysvallat ei ole ratifioinut Kioton pöytäkirjaa eikä osallistunut sen ensimmäisen ja toisen velvoitekauden päästövähennyssitoumusten täyttämiseen ja on nyt siis ensimmäistä kertaa mukana näissä päästövähennystoimissa.

Esityksen tavoitteena on hankkia eduskunnan hyväksyntä Pariisin sopimukselle. Pariisin sopimuksen tavoitteena on pitää maapallon keskilämpötilan nousu selvästi alle 2 celsiusasteessa ja pyrkiä rajoittamaan keskilämpötilan nousu 1,5 celsiusasteeseen suhteessa esiteolliseen aikaan. On myös väitteitä, joidenka mukaan maapallon ilmasto ei tutkimuksen mukaan olisi keskimäärin noussut 19 vuoteen, vaikka hiilidioksidin määrä on kasvanut. Mutta sopimuksella pyritään vahvistamaan sopeutumiskykyä ja ilmastokestävyyttä sekä suuntaamaan rahoitusvirrat kohti vähäpäästöistä kehitystä.

Jos ajatellaan, katsotaan, mitä tässä ilmastossa on tapahtunut, niin kyllä me tiedämme niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa, että Suomessa talvet ovat lämmenneet mutta kesät eivät välttämättä ole enää niin lämpöisiä, merenpinta nousee, tulvat pahenevat joissain paikoissa — ja uhkaako se näitä matalia saarivaltioita? On trooppisia myrskyjä, kuivuutta, ja maapallon jäätiköiden sulamista pelätään. Sehän olisi katastrofi, jos tuo Grönlanti esimerkiksi sulaisi — niin on ennustettu, mutta siinähän menee vielä kymmeniätuhansia vuosia. Sitten vesipula uhkaa tiheästi asutuilla alueilla, kuten Afrikassa ja Aasiassa, ja tiedämme myös käytännössä, että siellä on nälänhätää ja tulee erilaisia ongelmia, ja osaksi tästä johtuu tämä maailman pakolaisvirta, joka ei ole loppuaksensa. Jos ajatellaan taas Suomea sitten, niin kasvukausi saattaa pidentyä, ja on puhuttu myös, että merenkulku helpottuu, jos sitten tuo pohjoisvirta avautuu.

Tässä esityksessä mielestäni kerrotaan taloudellisista vaikutuksista Suomelle hyvin vähän. Arviot vaikutuksista Suomelle tehdään EU:n päästövähennystavoitteiden mukaisten toimenpiteiden ja kansallisesti valittavien toimien yhteydessä. Pariisin sopimus velvoittaa siis teollisuusmaita jatkamaan kehitysmaiden ilmastotoimien tukemista ja antamaan siitä tietoja. Itse sopimuksessa ei kuitenkaan sanota mitään ilmastorahoituksen tasosta. Pariisin sopimusta täydentävän osapuolikokouksen päätöksen mukaan teollisuusmaiden yhteinen

tavoite mobilisoida vuosittain noin 100 miljardia USA:n dollaria ilmastotoimiin ulotetaan vuoteen 2025 ja siihen mennessä sovitaan sitten näistä muista tavoitteista.

Pariisin sopimus on niin sanottu sekasopimus, joka sisältää sekä EU:n että sen jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Niin kuin täällä jo debatissakin sanoin tästä taakanjaosta, niin mielestäni tämä 39 prosentin päästötavoite on liian korkea. Suomen on voitava jatkossakin päättää itse metsä- ja energiapolitiikastaan, emmekä voi sitoutua sellaisiin sopimuksiin, jotka heikentävät maamme taloutta ja työllisyyttä. Metsä on meidän vihreää kultaa. Jo tähänkin mennessä energiatehokasta teollisuutta on lakkautettu niin Suomesta kuin EU-alueella ja siirretty Aasiaan vapaamman saastutuksen alueelle. Sellainen kehitys mielestäni ei ole oikein.

Mutta, arvoisa puhemies, toivon, että kaikki olisivat tässä tasapuolisessa asemassa: kuten debatissa sanoin, Suomi näitä tavoitteita yrittää noudattaa, mutta se ei auta, että tämmöinen pieni plänttti täällä pohjoisessa maapallon kolkassa yksin yrittää tätä ilmastonmuutosta lievittää, vaan sen pitäisi olla jokaisen kansan ja maanosan tahto, jos halutaan, että todellista ilmastonmuutosta voitaisiin parantaa.

15.53 **Martti Mölsä ps:** Arvoisa puhemies! Elämä täällä Telluksella perustuu kasvihuoneilmiöön, ja maapallon lämpötila perustuu energiatasapainoon. Kun ilmasto muuttuu, tasapainosta poiketaan väliaikaisesti. Väitetään, että kasvihuonekaasujen lisääntyminen ilmakehässä vähentää lämpösäteilyn poistumista avaruuteen ja lämpötila nousee, kunnes tasapaino uudelleen saavutetaan; oletetaan siis, että lämpenemisen perussyy ovat kasvihuonekaasut, jotka pidättävät lämpöä. Tämän vuosisadan loppuun mennessä ilmakehän hiilidioksidipitoisuus todennäköisesti kaksinkertaistuu.

On olemassa toisenlaisiakin mielipiteitä, esimerkiksi väitetään, että aurinkopilkkujen esiintymisellä on suuri merkitys. Historiasta löytyy esimerkkejä, kun pilkut katosivat pitkäksi aikaa, muun muassa Maunderin minimi 1645—1715 ja toinen minimi, Daltonin minimi, 1790—1820. Kummankin minimin aikana ilmasto viileni voimakkaasti. 1600-luvun lopulla Euroopassa koettiin niin sanotun pikkujääkauden kylmin vaihe.

Mutta johtopäätökseni on kuitenkin, että Pariisin sopimus ei ole huono vaihtoehto, koska raaka-aineita tulee käyttää säästeliäästi ja päästöjä tulee rajoittaa. Mutta Suomeen kohdistuvia kovempia tavoitteita en voi hyväksyä. Se ei ole tasapuolista, ja kilpailukykymme ei sitä kestä, kun suurvallat saavat toimia toisin ja tekevät toisin. Komission ehdotuksessa Suomelle on asetettu kohtuuttoman korkea 39 prosentin päästövähennystavoite, joka tulee toteutuessaan nostamaan suomalaisen teollisuuden kustannuksia ja näin heikentämään alan työllisyyttä.

15.56 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käynnissä oleva Pariisin ilmastosopimuksen hyväksymiskeskustelu on mielestäni ollut hyvää ja rakentavaa. Toivoisin kuitenkin, että tässä keskustelussa hieman enemmän olisimme myös realismin kanssa tekemisissä.

Pariisin sopimus sinällään on erittäin hyvä asia, ja tärkeäähän siinä on se, että kaikki johtavat teollisuusmaat ovat siinä mukana. Pitää muistaa, että ilman Kiinan, Intian, USA:n, Venäjän tai Brasilian mukanaoloa tällainen sopimus jäisi väkisin torsoksi.

Sopimus on tyypillisesti sekasopimus, joka tarkoittaa sitä, että Euroopan unionin alueella käytetään tässä asiassa sekä Euroopan unionin säätämiä määräyksiä että myös kansallisia määräyksiä, ne ovat myöskin mahdollisia. Tämä on hyvä asia, koska se lisää instru-

menttivalikoimaa, millä näihin päästövaatimuksiin vastataan. Ilmaston lämpenemistä voidaan rajoittaa eri vaihtoehdoilla, ei vain pelkästään EU-johtoisesti vaan myös kansallisesti. Se on äärimmäisen tärkeä asia.

Kuitenkin kylmä tosiasia maailmassa tällä hetkellä on se, että fossiiliset polttoaineet ovat edelleen noin 30 prosenttia koko maailman energiantuotannon määrästä. Kivihiilen käytön lisäys viime vuosina on ollut suurin piirtein yhtä suuri kuin koko uusiutuvan energian käyttö maailmassa, vesivoima pois lukien. Elikkä kivihiilen käytön lisäys on vuosittain ollut suurempi kuin mitä uusiutuvaa energiaa tässä maailmassa käytetään. Tämä on realismia. Ja kun katsoo näitä tilastoja, että miten valtava määrä uusia hiilivoimaloita tässä maailmassa on parhaillaan suunnitteilla, niin niistä suurin piirtein puolet menee Kiinaan ja Intiaan, reilusti yli puolet ovat uusista hiilivoimaloista Kiinassa ja Intiassa.

Ja mitä tulee esimerkiksi Japanissa tapahtuneeseen Fukushiman ydinvoimalaonnettomuuteen, joka johtui maanjäristyksen aiheuttamasta tsunamista, niin sen jälkeenhän Japani pisti ydinvoimalat suurimmaksi osaksi kiinni, taisi mennä peräti kaikki hetkeksi aikaa kiinni. Kaikki se teho, mikä menetettiin sähköntuotannossa tällä keinoin, korvattiin hiilivoimalla. Ei millään muulla kuin hiilivoimalla. Että se mitä joku Japani kuluttaa vuodessa hiiltä, niin siinä mittaluokassa suomalaisten tekemät toimenpiteet ovat pelkkiä pieniä pisaroita Atlantin valtameressä. Eli mittasuhteet tässä keskustelussa ovat hieman olleet hakusessaan.

Suomi on Euroopan unionin mittapuussa uusiutuvan energian edelläkävijä, ja se on myös erittäin puhtaan teknologian osaaja, kaikin tavoin. Elikkä tässä suhteessa ja ilmastosopimuksen näkökulmasta suomalaisilla ei ole mitään hävettävää. Tässä voimme ihan perustellusti röyhistää rintaamme.

Suomen on huolehdittava jatkossa, ilmastopolitiikassa ja muussakin politiikassa tällä mantereella siitä, että emme heikennä omia mahdollisuuksiamme toimia emmekä ennen kaikkea teollisuuden mahdollisuuksia toimia tässä maassa. Esimerkiksi tässä Euroopan unionin parhaillaan menossa olevassa päästökaupan ulkopuolisen taakan jaossa taikka sitten uusiutuvan energian kestävyyskriteereissä meidän pitää puolustaa kansallista etua mahdollisimman tehokkaasti. Ja tämän keskustelun aikana esiin noussut metsien käytön lisäämisen mahdollisuus ja se, miten siihen suhtaudutaan, osoittaa hyvin tämän salikeskustelun laadun: nimittäin moni edustaja haluaa sitä, että metsien käyttöä rajoitetaan ja katsotaan, että se on päästölähde, kun taas se biologinen totuus on se, että mitä paremmin hoidamme omia metsiämme, sen paremmin metsä kasvaa ja sitoo ilmakehän hiilidioksidia. Se on biologinen tosiasia. Kuten maa- ja metsävaliokunnan puheenjohtaja Jari Leppä omassa puheenvuorossaan sanoi, niin todellakin tämä biologinen tosiasia pitää kaikkien Euroopan unionin jäsenmaiden tunnustaa, ja Suomen neuvottelijoiden pitää ajaa Euroopan unionissa sellaista politiikkaa, jossa nämä tosiasiat ovat myös sopimuksen perustana.

Ei voi olla mitään toiveita eikä mitään kuvitelmia vaan realismi siitä, että Suomen metsät kasvavat 105 miljoonaa mottia vuodessa, ja kun hakkuu on sitä 65 miljoonan luokkaa tänä vuonna, niin se väli mikä siinä on, noin 40 miljoonaa kuutiota, on sitä hiilinielua, joka jää sinne metsiin olemaan, ja jos metsät hoidetaan vielä nykyistäkin paremmin, teoreettinen maksimi lienee tuolla lähellä 150:tä miljoonaa mottia, minkä Suomen metsät pystyvät kasvamaan. Pitää muistaa se historia, mistä me olemme lähteneet liikkeelle. Toisen maailmansodan jälkeen Suomen metsien kasvu oli suurin piirtein 50 miljoonaa mottia. Sitten nyt viimeisen valmistuneen valtakunnan metsien inventoinnin mukaan tämänhetkinen kasvu on se 105 miljoonaa mottia, elikkä siinä on reilun 50 miljoonan motin lisäys, joka johtuu

nimenomaan määrätietoisista metsänhoitotoimenpiteistä, monesta monesta asiasta, joita Suomen metsissä on viime vuosikymmeninä tapahtunut.

Jos pidämme huolen siitä tulevina vuosikymmeninä, että metsiä harvennetaan oikein, taimikot hoidetaan hyvin ja metsiä käytetään, niin siinä tilanteessa tämä hiilinielu ei kun kasvaa. Tämän tosiasian tunnustaminen pitäisi suomalaisten poliitikkojen päähän takoa viimeisen päälle, että kun Euroopan unionin neuvottelupöytiin mennään, niin tässä asiassa ei sitten tingitä yhtään. Se on meidän kansallinen etu, mutta se on myös totuus, joka ei muutu siitä miksikään, katsoopa näitä sitten vihreitten tai punaisten tai minkäväristen lasien läpi tahansa. Ei se totuus ole palanut ennenkään. Muistamani mukaan joku lehti oli sen niminen aikoinaan — sitä ei voinut saunansytykkeenä käyttää, kun se ei palanut.

Mutta joka tapauksessa on tärkeää huomata kansalliset edut tässä ilmastopolitiikassa. Suomi on tässä asiassa aivan puhtaalla paidalla liikkeellä. Olemme omat asiamme hoitaneet hyvin. Meillä on puhdasta teknologiaa, meillä on aivan huippuhuoltotekniikkaa, meillä on huippuenergiatekniikkaa ja ennen kaikkea meillä on osaamista. Ja odotan vain sitä päivää, kun Yhdysvalloilla, joka on maailman suurin energiankuluttaja ja teknologian huippumaa, ihan oikeasti on nyt tässä sellainen näytön paikka. Heillähän on teknologian mahdollisuudet kaikki käytettävissä: valtava yliopistomassa siellä, valtavasti rahaa ja ennen kaikkea huipputekniikkaa, jolla pystytään uusiutuvaa energiaa, aurinkoenergiaa, tuulienergiaa ja mitä tahansa kehittämään valtavalla nopeudella. Elikkä Yhdysvallat on tässä kyllä aika pitkälti ratkaisevassa asemassa, kuten myös Eurooppa, mutta Yhdysvalloilla on se etu, että siellä on se iso taloudellinen intensiteetti, mitä Euroopassa ei valitettavasti tällä hetkellä ole.

Toivon mukaan tässä ilmastosopimuksessa pääsemme eteenpäin. Sopimus pitää ratifioida totta kai, mutta tässä on pidettävä mielessä tämä kansallinen etu. Minä en jaksaisi millään hyväksyä sitä, että tällä tehdään politiikkaa ja pyritään rajoittamaan esimerkiksi kotimaisten metsien käyttöä. Se on aivan vierasta, jos sellaista politiikkaa tehdään. Kyllä Suomen kansalla on oikeus hyödyntää niitä mahdollisuuksia, mitä meille on aikoinaan täällä maapallolla annettu. Pitäähän tätä pientä plänttiä täällä pohjoisessa, pohjoisella pallonpuoliskolla pystyä käyttämään suomalaisten hyväksi ja suomalaisen kansan hyvinvoinniksi.

16.03 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Tämmöisiä sopimuksia kun tehdään, niin se on yleensä niin, että suurvallat kävelevät pikkuvaltojen ylitse, se on historiassa todistettu monta kertaa. Ja kyllä me Suomessa saadaan hypätä vaikka kuinka korkealle ja lyödä tuohon karvattomaan rintaan, että täältä pesee. Se ei tämän maapallon tilannetta kyllä miksikään muuta. Ongelmat ovat muualla kuin Suomessa, ja siksi tässä pikkuisen kriittisesti tähän koko sopimukseen suhtaudun.

Hallitus on sitoutunut vuodelle 2030 päätetyn ilmasto- ja energiapaketin markkinaehtoiseen toteuttamiseen. Teollisuuden kansainvälinen kilpailukyky ja hiilivuodon torjunta ovat ilmastopolitiikan keskeisiä lähtökohtia. Komission esitystä ei voida toteuttaa markkinaehtoisesti, ja se vaarantaisi teollisuutemme kilpailukyvyn sekä kiihdyttäisi EU:ssa edelleen suomalaisen teollisuuden ulosliputusta. Eli suomeksi: Hiilivuoto kiihtyisi EU:n sisällä. Suomalaiset työntekijät joutuisivat kilometritehtaille ja maksaisivat tästä elämysseikkailusta sekä lisäveroa että korkeampaa bensan ja sähkön hintaa.

Kahden edellisen hallituksen lepsuuden johdosta suomalaisen teollisuuden kilpailukyvystä on uhrattu EU:n ilmastopolitiikan alttarille jo 30 prosenttia tärkeimpiin kilpailijamaihin nähden. Tässä on yksi keskeinen syy, miksi nyt joudutaan monesta tinkimään. Tämä tie

on nyt käyty loppuun. Suomen on puolustettava teollisuutemme kilpailukykyä EU:n ilmastoneuvottelupöydässä eikä oltava tahdottomana marionettina. Edustaja Hoskosella oli todella hyvä puhe tästä, ja täytyy kumartaa siihen suuntaan.

Arvoisa puhemies! Edustaja Terho linjasi elokuun lopulla, ettei 39 prosentin päästökaupan ulkopuolisten päästöjen vähennystavoite käy päinsä. Komission esitys oli hallitusohjelman vastainen. Komission esitystä ei voida toteuttaa markkinaehtoisesti ilman että maan teollisuuden kilpailukyky vaarantuu. Ylikorkea tavoite kiihdyttäisi hiilivuotoa eli suomalaisen teollisuuden ulosliputusta muihin maihin, mahdollisesti EU:n ulkopuolelle.

On kohtuutonta, että siinä, missä Suomen vähennystavoite on 39 prosenttia, huomattavasti enemmän saastuttavien maiden tavoitteet olisivat minimaaliset: muun muassa Puolan 7 prosenttia, Romanian 2 prosenttia ja Bulgarian 0 prosenttia. Niissä maissa, joissa päästöjä vähentävät investoinnit olisivat suhteessa edullisempia, pyritään minimaalisiin päästövähennyksiin. Niissä maissa, joissa investoinnit ovat suhteessa kaikkein korkeimpia, pyritään maksimaalisiin päästövähennyksiin. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä esittikin, että Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki EBRD ryhtyisi rahoittamaan Puolan, Romanian, Bulgarian ja muiden vastaavien ilmastoprojekteja, jotta EU:n kokonaistavoite saataisiin toteutettua. — Kiitos.

16.08 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Täällä salissa on tänään käyty varsin yksituumaista keskustelua Pariisin ilmastosopimuksesta, ja hyvä niin, ja todella kun tällainen historiallinen sopimus on kyseessä. Jakaisin tätä omaa pohdintaani ehkä kahteen osaan. Toisaalta: mikä merkitys Pariisin sopimuksella on globaalisti? Ja sitten toisaalta: mitä se merkitsee Suomessa, ja minkälaisia toimenpiteitä se meiltä edellyttää?

On erityisen hienoa, kun tätä Pariisin sopimusta käsitellään ja todella tarkastellaan niitä asioita, että tässä ensimmäistä kertaa päästiin konkreettiselle tasolle yhteisten tavoitteiden ja velvoitteiden osalta. Ehkä se miinus, mikä tähän Pariisin ilmastosopimukseen liittyy, on tämä päästövähennystavoitteiden sitovuuden puute, ja olisi toivonut, että maailman valtioilla olisi ollut rohkeutta myös linjata siitä. Mutta kaiken kaikkiaan kysymys ilmastonmuutoksesta ja Pariisin ilmastosopimuksesta on kysymys sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Meillähän tämä maapallo on lainassa tulevilta sukupolvilta, ja nyt on meidän vastuullamme lunastaa ne lupaukset, mitä Pariisissa maailman valtiot antoivat tuleville sukupolville. On sanomattakin selvää, että näiden lupauksien lunastaminen vaatii kunnianhimoa ja konkreettisia toimenpiteitä meiltä kaikilta. Näin voimme päästä sopimuksen tavoitteeseen siitä, että tämä keskilämpötilan nousu jää alle 2 asteeseen ja pyrimme pitemmällä aikavälillä 1,5:een. On hyvä muistaa tässä salissa, että kun puhutaan tästä lämpötilan noususta, niin se nimenomaisesti koskettaa Suomea, koska näillä alueilla keskilämpötilan nousu on vielä kovempaa.

Tämän sopimuksen pihvi, minkä tässä ministerikin toi ilmi, on nimenomaan nämä väliarvioinnit viiden vuoden välein, missä sitten näitä toimenpiteitä tarkastellaan ja niitä voidaan kiristää, ei siis höllentää. On sanomattakin selvää, että kyllä tarkistusta tarvitaan, jos näihin tavoitteisiin halutaan päästä.

Keskeinen kysymys on todella siitä, että kaikki maat ovat mukana. Tämä on globaali kysymys, ja on ihan oikein, kuten täällä on todettu, että mittaluokaltaan suurimmat saastuttajat ovat myös keskeisimmät valtiot, jotka pystyvät ilmastonmuutosta torjumaan.

Täällä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja siitä, mihin kaikkeen tämä ilmastonmuutos vaikuttaa, ja on ihan hyvä, että täällä on nostettu esille esim. tämä pakolaisuuden juu-

risyihin puuttuminen. Kun tästäkin asiasta aika monta kertaa tässä salissa olemme keskustelleet, että mikäli todella haluamme turvata elämän edellytykset ihan joka puolella maailmaa, niin se vaatii myös toimenpiteitä ilmastonmuutoksen torjumiseksi, ja näin pystymme myös torjumaan näitä pakolaisuuden juurisyitä.

Arvoisa puhemies! Sitten se, miten tämä sopimus vaikuttaa Suomeen ja millä tavalla se vaikuttaa meidän liike-elämään, mistä täällä on pidetty monia puheenvuoroja:

Kysymyshän on nimenomaan tästä kansallisesta toimeenpanosta, ja tällä kansallisella politiikalla meidän on toisaalta taattava investointivarmuus eri toimijoille, mutta myös vietävä parhaalla mahdollisella tavalla näitä velvoitteita sitten omaan lainsäädäntöömme ja toimintaamme. Tässä ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä, missä Suomi jo nyt on hyvällä uralla, ei tulisi nähdä, että kysymys on talouden ja ympäristön välisestä ristiriidasta, vaan kysymyksestä, missä talous ja ympäristö voivat todella lyödä kättä päälle ja siitä hyötyvät molemmat.

Tämän sopimuksen toteuttaminen avaakin valtavia uusia mahdollisuuksia, joista täällä on myös paljon käytetty esimerkkejä, ja niihin meidän todella pitää tarttua — kiertotalous, biotalous, puhtaat teknologiat. On sanomattakin selvää, että tarvitsemme uusia innovaatioita energiantuotantoon, liikenteeseen, asumiseen ja ruuantuotantoon, ja mikäli me tartumme näihin mahdollisuuksiin kunnianhimoisella politiikalla, on todella mahdollista saada näistä aloista myös uusia viennin kivijalkoja ja sillä tavalla myös lisätä työllisyyttä Suomessa. Tämän edellytyksenä ovat tietenkin referenssimarkkinat kotimaassa. Ilman niitä on vaikea nähdä, että yrityksemme voivat lähteä valloittamaan kansainvälisiä markkinoita. Ja tähän liittyen on keskeistä muistaa, että meidän yritystukijärjestelmämme pitääkin jatkossa enemmän tukea uuden synnyttämistä kuin vanhan säilyttämistä. Ja oli miellyttävä linjaus ministeriltä, että hallitus myös tätä pakettia käy läpi ja mahdollisia muutoksia siihen tuo.

Aika paljon odotuksia nyt kohdistuu hallituksen energia- ja ilmastostrategiaan, ja toivoa sopii, että hallitus ottaa siinä sen linjan, että Suomi omalta osaltaan pitää huolen siitä, että Pariisin sopimuksessa sovitut asiat tulevat toteutetuiksi ja lähdemme toteuttamaan niitä etukenossa, koska kyllä se asia tässä on niin, että meillä on vain yksi maapallo ja että tässä ei kannata paljon historiaa tutkailla vaan kannattaa ottaa rohkea ote kohti tulevaisuutta.

16.14 **Ilkka Kantola sd:** Arvoisa puhemies! Pariisin ilmastosopimus on kansainväliseltä yhteisöltä merkittävä saavutus. Parhaassa tapauksessa se on historiallinen asiakirja, jonka merkitystä aikanaan lastenlastemme lapsetkin kiittävät. Se on tähänastisista sopimuksista uskottavin väline ilmaston lämpenemisen pysäyttämiseen. Se ei ole täydellinen tai riittävä ratkaisu sivilisaatiomme ja planeettamme elinvoimaisuuden turvaamiseen, mutta se on merkittävä siksi, että sopimuksen takana seisovat kaikki ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta ratkaisevassa asemassa olevat valtiot.

Sopimuksessa kaikki osapuolet sitoutuvat päästövähennystoimin rajoittamaan maapallon keskilämpötilan nousun alle 2 asteeseen. Mukana ovat myös Kiina ja Yhdysvallat sekä Brasilia, Intia ja Kanada. Tällä on iso merkitys globaalissa taloudessa, jossa tuotanto etsiytyy sinne, missä kustannukset ovat matalimmat. Kustannuksia aiheuttavat päästövähennykset yhtäällä, esimerkiksi Suomessa tai Euroopassa, eivät jatkossa merkitse yhtä suurta riskiä hiilivuodosta tai kiinailmiöstä. Jokainen tuotannonala sopimusvaltioissa joutuu maasta riippumatta satsaamaan päästöjen vähentämiseen.

Laaja kansainvälinen yhteisymmärrys ja sitoutuminen käytännön toimiin päästöjen vähentämiseksi laukaisee valtavan kysyntäpotentiaalin puhtaalle teknologialle ja uusille

energiaratkaisuille. Tällaisille investoinneille on nyt avautumassa turvallinen ja tuottava tulevaisuus, kun paluuta entiseen ei ole. Fossiilisiin ei ole paluuta, vaikka vielä siltä jossakin näyttääkin. Tällaisia investointeja rohkaisevaa tutkimusta valtion tulee tukea.

Pariisin sopimus rakentuu asteittain kiristyville päästövaatimuksille. Sopimuksen osapuolet ovat velvollisia laatimaan ja antamaan tiedoksi päästövähennystavoitteensa viiden vuoden välein. Pariisin sopimus ei velvoita osapuolia tiettyihin numeerisiin päästövähennystavoitteisiin, vaan osapuolet sitoutuvat sopimuksessa valmistelemaan, ylläpitämään ja päivittämään omia kansallisia päästövähennystavoitteitaan. Uusien tavoitteiden on oltava edistyneempiä aiemmin annettuihin tavoitteisiin verrattuna. Ensimmäinen päivitetty tavoite tulee ilmoittaa YK:n ilmastosopimussihteeristölle vuoteen 2020 mennessä.

Se, onnistutaanko Pariisin sopimuksella pysäyttämään ilmaston lämpeneminen tavoitteen mukaisesti, on epävarmaa. Hallitusten välisen ilmastonmuutospaneelin mukaan on varsin ilmeistä, että ilmaston lämpeneminen 1900-luvun puolivälin jälkeen on ihmisen aiheuttamaa. Tästä on tiedemiesten kesken kohtalaisen suuri, jokseenkin täysi yksimielisyys. Jos tähän mennessä aiotut kansalliset panokset ilmastonmuutoksen hillitsemiseen toteutetaan, on vaikutus päästöihin ja ilmaston lämpenemiseen merkittävä. Hallituksen esityksen perusteluissa kerrotaan, että arvioiden mukaan tähän mennessä annetuilla kansallisilla panoksilla päästään noin 2,7—3 asteen tasolle, kun ilmasto lämpenee, mikä on merkittävä parannus entiseen 3,5—4 asteen kehityspolkuun. Siis jotain on saatu aikaan. Nämä alustavat lupaukset eivät kuitenkaan vielä riitä, jotta globaalien päästöjen kehitys saataisiin enintään 2 asteen lämpenemisen mahdollistavalle polulle. Yli 2 asteen lämpenemistä pidetään kohtalokkaana ihmisten kannalta, eliöstön kannalta, sivilisaation kannalta.

Arvoisa puhemies! Nyt ollaan selkeästi oikealla tiellä, mutta viekö se perille, riittääkö aika, ollaanko ajoissa? Tämä on epävarmaa. Epävarmaa on myös se, miten sopimuksen osapuolet alkavat konkreettisesti toteuttaa toimenpiteitä päästöjen vähentämiseksi. Sopimusten pitävyydestä voi olla eri puolilla vähän erilainen käsitys. Sopimukseen ei voi tehdä varaumia, vaan sen allekirjoittajat sitoutuvat siihen kaikilta osiltaan — näin kerrotaan tuossa hallituksen esityksessä, ja tämä on tietysti hyvä asia noin periaatteessa. Sitten kerrotaan, että sopimusosapuoli voi kuitenkin halutessaan irtisanoa sopimuksen. 28 artikla sisältää määräykset sopimuksen irtisanomisesta. Artiklan 1 kohdan mukaan osapuoli voi irtisanoa sopimuksen milloin tahansa, kun on kulunut kolme vuotta siitä päivästä, jona sopimus on tullut voimaan kyseisen osapuolen osalta. Tämäntyyppisiä epävarmuustekijöitä näissä kansainvälisissä sopimuksissa tietysti aina on olemassa, mutta hyvä liike eteenpäin tämä on.

Arvoisa puhemies! Mitä selvemmin ja mitä kiistattomammin ilmaston lämpeneminen alkaa näkyä, sitä suopeammin ja vakavammin osapuolet sitoutuvat allekirjoittamansa Pariisin sopimuksen noudattamiseen. Suomi on suopea, Suomi on mukava, ja hyvä niin.

16.19 **Mirja Vehkaperä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Ilmastonmuutos on nyt täällä. Kyseenalaistajia tälle väitteelle löytyy enää vähän, mutta kansainvälisten ilmastosopimusten kunnianhimosta sen sijaan löytyy monenlaisia näkemyksiä, onko liian tiukkaa vai liian höllää.

Viime joulukuussa Pariisissa solmittu ilmastosopimus velvoittaa maailman maita etsimään keinoja, joilla maapallon ilmaston keskilämpötilan nousu saataisiin siis pysymään selvästi alle 2 celsiusasteessa suhteessa esiteolliseen aikaan. Ollaan siis matkalla siihen, että fossiilisia polttoaineita vähennetään ja jopa öljy korvataan uusiutuvilla energiamuo-

doilla. Sopimuksessa maat sitoutuivat saavuttamaan itse määräämänsä päästövähennystavoitteet. Tämä siis tarkoittaa sitä, että me itse kansallisesti mietimme myös keinot, millä toimenpiteillä me kansallisesti pääsemme näihin tavoitteisiin.

Oman maamme päästövähennystavoitteet ilmastosopimukseen liittyvistä asioista keskittyvät puhtaiden ratkaisujen luomiseen, kuten vähäpäästöisiin liikenneratkaisuihin, biopolttoaineisiin, liikenteen ja logistiikan digitalisaatioon ja rakentamisen energiaratkaisuihin. Lisäksi tietysti me vaikutamme muiden jäsenvaltioiden uudistusten täytäntöönpanoon ja hyviin käytänteihin ja esimerkkeihin, mitä me omalla osaamisella pystymme luomaan.

Suomi allekirjoitti siis tämän Pariisin sopimuksen EU:n ja sen jäsenvaltioiden kanssa. Nyt on kyse sopimuksen ratifioinnista. On selvää, että kaikki maat eivät vielä asiaan ole näin vihkiytyneet. 79 sopijaosapuolta on ratifioinnin tehnyt, ja sopimuksenhan on allekirjoittanut 191 maata, joten matkaa vielä monella maalla on. Tämä tarkoittaa tällä hetkellä, että 60 prosenttia maapallon päästöistä on ratifioitu niin sanotusti kansallisilla päätöksillä.

Ilmastosopimus, tämä Pariisin sopimuskin, luo meille uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Maassamme on muun muassa paljon kylmäosaamista. Sitä tutkitaan ja tuotekehitellään hyvin paljon. 60 prosenttia maailman jäänmurtajista tehdään Suomessa, ja öljyntorjunta ja kaikki muu, mikä kylmäosaamiseen millään tavalla liittyy, on kovaa bisnestä Suomessa ja Suomen rajojen ulkopuolella. Näillä investoinneilla ja tuotekehityksellä me haluamme tietysti varmistaa sen, että pohjoisten alueiden elinolosuhteet turvataan ja kestäviä ympäristöratkaisuja pystytään toteuttamaan maapallon eri kylmilläkin alueilla.

Täällä salissa on puhuttu Suomen metsistä ja hiilinieluista, ja yhdyn siihen kuoroon, joka haluaa ja toivoo ja tahtoo päättää, että meidän metsät, hiilinielut, pysyvät kansallisessa lainsäädännön piirissä ja päätösvallassa. Olen siis saanut kuulla myöskin sen, että kohti Marokon Marrakechin ilmastosopimusta mennessä pöydällä ei tule olemaan hiilinielulaskelmia, siis uusia sellaisia, vaan me itse pystymme tällä hetkellä miettimään ne kansalliset toimenpiteet, millä me ilmastonmuutoksen ja ilmastosopimusten tavoitteisiin pääsemme ja päädymme, ja toivon ja haluan nähdä, että meidän metsiä ei ainakaan valjasteta näiden sopimusten alle. On havaittavissa, että myöskin biomassoja tällä hetkellä tuodaan Suomen rajojen ulkopuolelta, ja kysyn vain: kuinka kestävää taloutta tämä on, kun meillä metsää kasvaa tällä hetkellä enemmän vuosittain kuin sitä pystymme edes kestävästi hyödyntämään?

16.24 **Joakim Strand r:** Arvoisa puhemies! Tässä on ollut paljon hyviä ja hyvinkin yksimielisiä puheenvuoroja, muun muassa edelliset edustajat Vehkaperä ja Hoskonen, enkä lähde niitä hirveästi toistamaan. Haluan vain ihan lyhyesti vielä kiinnittää huomiota ja korostaa sitä valtavaa uuden vientiliiketoiminnan potentiaalia, mitä tähän Pariisin sopimukseen liittyy. Esimerkiksi mainittakoon vaikka Vaasan seutu, jolla asuu 2 prosenttia maamme väestöstä mutta alueelta lähtee yli 30 prosenttia koko maan energiateknologiaviennistä, ja myös muualla Suomessa on erinomaisia tämän alan esimerkkejä ja potentiaalia. Potentiaaliahan on globaalisti vaikka kuinka paljon.

Jag hoppas därför innerligt att regeringen låter de möjligheter som Parisavtalet innebär gå som en röd tråd genom allt beslutsfattande.

Arvoisa puhemies! On Suomen edun mukaista, että ei ainakaan tietoisesti lähdetä omilla päätöksillä vaikka sote-säästöjen tai tutkimussäästöjen kautta heikentämään sellaisia aloja

tai alueita, joilla on suurimmat mahdollisuudet tuoda jatkossakin viennin kautta uutta rahaa, uusia miljardeja Suomeen hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi Pariisin ilmastosopimuksen luomilta älykkäiden energiaratkaisujen markkinoilta. — Kiitos.

16.26 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan esittää muutaman tarkennuksen asioihin, joita tässä keskustelussa on esitetty.

Edustaja Mäkipää viittasi tahoihin, jotka väittävät, ettei ilmasto ole lämmennyt 17 vuoteen. Todellisuudessa vuosi 2014 oli siihenastisen mittaushistorian kuumin, sen ennätyksen löi vuosi 2015, ja tästä vuodesta on hyvin todennäköisesti tulossa uusi ennätysvuosi: noin vuoden ajan jokainen kuukausi on lyönyt mittaushistorian lämpöennätyksen.

Edustaja Mölsä viittasi niin sanottuun pieneen jääkauteen ja muutamaan muuhun viileään ilmastojaksoon. Kannattaa kuitenkin katsoa ilmastohistoriaa tarkemmin. Viime jääkauden jälkeen sinä ajanjaksona, joka on kulunut maanviljelyksen alkamisesta teollistumisen aikakauden alkamiseen, viileimmän ja lämpimimmän ilmaston välinen ero ei ylittänyt yhtä astetta. Viime vuosi sen sijaan oli jo kokonaisen asteen lämpimämpi kuin ilmasto keskimäärin ennen teollistumisen alkua. Jos maapallo lämpenee yli 2 asteella, siirrymme ilmastoon, jollaista ei ole ollut olemassa inhimillisen sivilisaation aikana eikä ylipäätänsä koko ihmislajin olemassaolon aikana.

Edustaja Hoskonen kaipasi mukaan muun muassa Kiinaa, Yhdysvaltoja, Brasiliaa ja Venäjää. Edustaja Hoskosen iloksi voin kertoa, että Pariisin sopimuksen ovat jo ratifioineet muun muassa Kiina, Yhdysvallat, Kanada, Brasilia, Intia — kaiken kaikkiaan 81 maata.

Edustaja Hakkarainen antoi ymmärtää, että kansainvälisissä sopimuksissa ylipäätänsä isot maat jyräävät pienet. Olen itse aikoinaan ollut neljässä kansainvälisessä ilmastoneuvottelussa ministerinä, ja vastaava kokemus nykyisistä kansanedustajista ministeri Tiilikaisen lisäksi on ainakin edustajilla Haavisto ja Ville Niinistö ja heidän lisäkseen valtiosihteeri Paula Lehtomäellä. Uskon, että meidän kaikkien kokemus on se, että osana EU-maiden yhteistä neuvottelutiimiä Suomen vaikutusvalta on paljon paljon suurempi kuin se olisi, jos neuvottelisimme ypöyksin. Silloin tosiaan voisimme joutua jyrätyksi.

Edustaja Hakkarainen arvosteli EU:n sisäistä niin sanottua taakanjakoa. Muistutan, että siinä on kyse vain osasta päästöjä. Kaikissa EU-maissahan sama yhteinen päästövähennystavoite koskee raskasta teollisuutta, joka on päästökaupan alaisuudessa, kuten myöskin sähköntuotanto. Eli tämä niin sanottu taakanjako koskee vain päästökaupan ulkopuolisia sektoreita, kuten liikennettä ja maataloutta. Muistutan myös siitä, että aikoinaan Kioton sopimuksessa Suomi sai EU:n sisällä helpotetun tavoitteen: kun EU kokonaisuutena lupasi Kiotossa vähentää päästöjä 8 prosenttia, Suomen velvoite oli 0 prosenttia verrattuna vuoden 90 tasoon.

Monet edustajat ovat korostaneet tässä sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta, ja aivan oikein. Kyse ei ole pelkästään syntymättömien sukupolvien tulevaisuudesta. Vuosi 2050 on nykypäivän työikäisten ihmisten elinaikaa, ja vuosi 2100 on nykypäivän pikkulasten elinaikaa.

Arvoisa puhemies! Meidän tulisi lopettaa peruutuspeiliin katsominen. Pariisin sopimus voi olla ihmiskunnan tulevaisuudelle vastaava merkkipylväs ja tiennäyttäjä kuin meille suomalaisille ja suomalaiselle hyvinvointivaltiolle on vuonna 1903 SDP:n hyväksymä Forssan ohjelma, joka viitoitti tietä sille, mitä Suomi on nyt. Pariisin sopimuksen toimeenpanossa pitää keskittyä todellakin siihen, miten lyömme kaksi kärpästä yhdellä iskulla, mi-

ten vauhditamme toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja samalla kehitämme ratkaisuja, jotka ovat käyttökelpoisia koko maailmassa, ja samalla luomme uusia työpaikkoja.

Aivan lopuksi haluan todeta, että olen hyvin iloinen siitä laajasta tuesta, jota tässä keskustelussa on esitetty Pariisin sopimuksen ratifioinnille.

16.30 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vain edustaja Hassille korjata sen, että minä en väittänyt, että maapallon lämpötila ei ole noussut 19 vuoteen, vaan sanoin, että jotkut tahot väittävät. Sen verran tiedän kyllä, että 40 vuoden aikana lämpötila on noussut sanotaan nyt noin puolen asteen verran. Että tämä tulee tuonne kirjoihin korjatuksi. (Satu Hassi: Juuri näin!)

16.31 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me kaikki varmasti tunnustamme — ja tässä salissa on käyty keskustelua siitä — että tällä Pariisin ilmastosopimuksella on kiire, ja tällä sopimuksellahan osapuolet sitoutuvat itse määrittelemiensä päästötavoitteiden saavuttamiseen. Tämä Suomen 39 prosentin päästövähennystavoite on kieltämättä kunnianhimoinen, mutta uskon, että siihen voidaan päästä tekemällä tämän asian kanssa hyvää yhteistyötä.

On kuitenkin täysin selvää tässä eniten puhuttaneessa kokonaisuudessa näistä metsistä, että metsien kestävän käytön on oltava mahdollista nyt ja tulevaisuudessa. Edustaja Vehkaperän tavoin olen aivan samaa mieltä siitä, että nämä hiilinielut on pidettävä kansallisessa päätösvallassa. Me emme voi ulkoistaa sitä päätöksentekoa minnekään muualle.

Yhdyn myös monen edustajan näkemykseen siitä, että maapallo on pyrittävä jättämään paremmassa kunnossa tuleville sukupolville kuin missä olemme sen itse saaneet, ja näen, että nyt me emme nimenomaan katsele sinne peruutuspeiliin vaan meillä on tiukasti se katse siellä horisontissa ja tulevaisuudessa.

16.32 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten omassa puheenvuorossani totesin, olen hyvin iloinen siitä, että Yhdysvallat, Kiina, Brasilia, Venäjä, Intia — nämä suurvallat, jotka käyttävät valtavasti kivihiiltä energiantuotantoon — ovat mukana. Totesin puheenvuorossani niiden olevan mukana ja olen siitä hyvin huojentunut. Edustaja Hassilla on hieman väärää tietoa, tai ehkä hän ei niin huolellisesti kuunnellut tätä puheenvuoroani. Mutta tosiasia on kuitenkin se, että Yhdysvallathan tässä ratkaisee teknologian ansiosta. Heillä on maailman johtava teknologia erilaisilla tutkimusaloilla. Massachusettsin teknologiainstituuttihan on tunnettu paikka, missä kaikki tällaiset hienot keksinnöt on tähän maailmaan keksitty. Kiina tulee siihen mukaan, samoin tulee Intia mukaan.

Mutta on syytä muistaa ja olla realisti näissä asioissa, hyvät ystävät, hyvät edustajakollegat, että viime vuonna maailmalla lähti enemmän uusia hiilivoimaloita käyntiin ja ne käyttävät enemmän hiiltä kuin uusiutuvan energian käyttö oli viime vuonna vähennettynä vesivoimalla. Elikkä tämä on realismia, että emme saa lähteä haihattelun tielle vaan että me käytämme omia metsiämme tehokkaasti ja teemme niistä suomalaisille uutta elintasoa. (Puhemies koputtaa) Ei sillä keinoin, että teemme uusia rajoituksia, vaan uusia mahdollisuuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

16.33 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Jos jostakin asiasta olen viime aikoina iloinnut, niin erittäin paljon siitä, että Pariisin ilmastosopimus nyt todellakin etenee ja lähes 95 prosenttia maailman maista on nyt sitten sitoutunut tähän sopimukseen ja näihin päästövähennystavoitteisiin. Täytyy todellakin toivoa, että sopimuksessa nyt sitten onnistutaan myöskin valvomaan näiden maiden nimeämien päästövähennystavoitteiden toteuttamista.

On erittäin tärkeätä, että ilmaston lämpeneminen pysähtyy tai että sitä pystytään tämän sopimuksen myötä nyt sitten hidastamaan. Moni kansainvälinen kriisi nyt ja tulevaisuudessa lähtee ilmaston lämpenemisen aiheuttamista ongelmista. Nyt on paljon puhuttu tämän Syyrian kriisin yhteyksistä ilmastonmuutokseen. Tästäkin syystä on erittäin tärkeätä globaalin vastuunkannon kannalta, että pyrimme tätä isoa, koko ihmiskuntaa koskevaa ongelmaa nyt sitten hoitamaan, ja sille kyllä kaikki kiitos.

Suomen kohdalta nyt tässä keskustelussa on puhuttanut tietysti tämä EU:n varsinainen soveltaminen ja se, kuinka EU sitten omalla lainsäädännöllään velvoittaa jäsenmaat toteuttamaan näitä tavoitteita, ja tässä nimenomaisesti tämä maankäyttösektorin suhde taakanjakosektoriin. Olen samaa mieltä tässä keskustelussa käytettyjen puheenvuorojen kanssa siitä, että meidän pitää pyrkiä tunnustamaan metsänhoidon merkitys myöskin sitten näiden hiilinielujen kasvamiselle, ja siitä toki Luonnonvarakeskuksella on myös näyttöä.

Arvoisa puhemies! Totean vielä lopuksi sen, että tällä on myöskin suhteessa Sipilän hallituksen ohjelmaan monia suotuisia vaikutuksia. Hallitusohjelman toteuttamista ajatellen hiilen käyttöä tullaan vähentämään (Puhemies koputtaa) ja se tulee loppumaan, öljyn käyttöä tullaan vähentämään ja monien uusiutuvien raaka-aineiden käyttöä varmasti tullaan lisäämään. (Puhemies koputtaa) Sillä tavalla pyritään myöskin hallitusohjelman täytäntöönpanoon tämän ilmastosopimuksen kautta. Siitä myöskin kaikki kiitos, ja hyvät toiveet sen toteutumiseksi.

16.36 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Pari asiaa jäi vielä sanomatta.

Ensimmäinen on se, että tämä ilmastokeskustelu, joka on virinnyt tästä Pariisin sopimuksesta, on ollut hyvää ja korkeatasoista, mutta on hyvä muistaa, että se huolestuttava särö, mikä tässä keskustelussa on ollut, on se, että tällä ilmastopolitiikalla on ihan selkeästi joillakin tahoilla haluttu hyökätä sen kimppuun, että Suomen metsiä ei saisi käyttää. Joissakin piireissä, joidenkin edustajienkin puheenvuoroissa on käynyt selvästi ilmi se tavoite, että pyritään hakemaan rajoitteita suomalaiselle metsien käytölle sen takia, että ne muka olisivat hiilinieluja tai hoitamalla metsiä niistä hiilinielut eivät sitten toteutuisi. Tämähän ei pidä paikkaansa. Niiden edustajien, jotka tällaisia mielikuvituksellisia ajatuksia päässään pyörittelevät, olisi syytä tunnustaa tosiasiat. Jos metsät hoidetaan hyvin, harvennushakkuut tehdään ajallaan ja myös uskalletaan metsät uudistaa, rakentaa puutaloja, käyttää yhä nykyaikaisempia menetelmiä — puustahan saa valmistettua vaikka puukomposiittia, joka tulevaisuudessa varmasti syrjäyttää muovinkin — tämä olisi sitä parasta ympäristöpolitiikkaa, mitä tämä maa pystyy koskaan tekemään.

Meillä on tällä hetkellä suurissa metsäteollisuusyhtiöissä valtavat tutkimusprojektit, joilla tutkitaan nimenomaan esimerkiksi muovin korvaamista kotimaisilla, uusiutuvilla raaka-aineilla, puusta tehtävillä erilaisilla materiaaleilla, joista voidaan valmistaa vaikka muovipussin korvikkeet. Tällä hetkellä maailman merien suurin ongelma on valtavat määrät muovia, mitkä meressä vellovat. Jokainen merenrannalla kävellyt ihminen tietää sen. Muovia on joka paikassa, ja se on koko meidän ravintoketjumme valtava ongelma. Se on

meidän yksi suurimpia ympäristöongelmia. Jos ja kun nämä saadaan korvattua uusiutuvilla materiaaleilla, kuten suomalaisesta puusta valmistettavilla aineilla, kelmuilla, mitä niitä nyt onkaan — ihan kaikkea en edes tunne, mutta hyvä ystäväni tämän projektin piirissä tekee koko ajan töitä ja edistys on hurjaa — meillä on valtavasti mahdollisuuksia. Älkäämme pilatko niitä vastuuttomilla poliittisilla tavoitteilla, joiden tavoitteena on se, että metsiä ei käytetä lisää. Ja hyvät ystävät, nämä metsät sijaitsevat suomalaisella maaseudulla. Ymmärrän, että monta keskittämiseen pyrkivää poliitikkoa harmittaa se, että maaseudullakin voisi vielä elää.

Joka tapauksessa nämä metsät ovat suomalaisella maaseudulla ihan varmasti, niitä ei sieltä siirrä kukaan minnekään, yhtä lailla kuten kaivannaisteollisuuden mahdollisuudet ja monet muut, puhtaan pohjaveden mahdollisuudet ja niin edelleen. Jos me lähdemme siihen poliittiseen pyöritykseen, jossa tavoitteena on maaseudun alasajo ja yksi keino siihen on raaka-aineiden käytön estäminen — tähänhän moni poliittinen ryhmä pyrkii, että maaseutu autioitettaisiin kokonaan estämällä maan käyttö, metsän käyttö, raaka-aineiden käyttö — tämä on typerintä politiikkaa, minkä mielessäni voisin kuvitella. Meidän on otettava tässä maassa järki käteen tässä politiikassa. Emmehän me tällaisella menolla voi jatkaa, jossa omien raaka-aineiden käyttöä rajoitetaan ja tuontitavaroilla eletään. Pariisin sopimus tarjoaa siihen mahdollisuuden, että voimme tehdä näistä omista hyvistä mahdollisuuksista myös vientituotteita.

Edustaja Joakim Strand hyvin puheenvuorossaan mainitsi tämän, mitkä mahdollisuudet meillä on tehdä uusia tuotteita ja luoda uutta työtä tähän maahan. Ne kilpailukykytavoitteet, mitkä itse olemme hallitusohjelmassamme asettaneet, eivät koskaan toteudu, jos uutta emme pysty luomaan. Vanhoilla eväillä emme pärjää, muuta kuin otamme 5 miljardia vuodessa edelleen velkaa. Se lienee tälle talolle täysin selvä, tässä talossa työtä tekeville ihmisille, kansanedustajille ennen kaikkea. Toivon, että realismi palaa tähän taloon.

Yhtenä esimerkkinä, herra puhemies, lopuksi se, että otetaan esimerkiksi kotimaiset uusiutuvat polttoaineet: Tehdäänkö ne puusta, turpeesta vai mistä se tehdään? Sehän on parasta ilmastopolitiikkaa, kun fossiilisten aineiden käyttö loppuu tai vähenee olennaisesti, onko se sitten maakaasua, onko se dieselpolttoaine, raakaöljystä valmistetut tuotteet, mitä tahansa ne ovatkaan. Jos näitä korvataan uusiutuvista aineista tehdyllä tavaralla, niin voitto on valtava, ja siihenhän meidän pitää pyrkiä, ilman sarvia ja hampaita. Jos me viisastelemme siitä, että onko meillä joku puun käyttö kestävää vai eikö se ole kestävää... Suomalaiset osaavat metsähommat parhaiten tässä maailmassa, siihen meidän ei kurssia tarvitse kellään käydä.

Meillä pitää olla pikkusen enemmän avarakatseisuutta ja ennen kaikkea sitä, että hyväksymme sen, että myös tuolla pohjan perukoilla voidaan elää. Jos me haluamme keskittää tänne, niin se maksaa yhä enemmän. Montako miljardia lisää me haluamme maksaa tässä maassa vielä asumistukea tai toimeentulotukea sen tautta, että keskitetään älyttömästi? Tämä on myös biopolitiikkaa, sitä järkevää politiikkaa, mitä Suomessa pitää harjoittaa. Jos emme käytä omia mahdollisuuksia, niin sitten otamme lisää velkaa. Sitähän tämä on. Ei sen vaikeampaa tämä homma ole, pidetään vain järki kädessä ja otetaan ne mahdollisuudet käyttöön, mitä Suomessa on. Osaamisesta se ei ole enää kiinni, asenteesta näköjään on.

16.41 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Taas oli Hoskosella hyvä puheenvuoro. — Täällä on historiaan menty, jääkauteen ja kaikkeen. Mitenkähän se jääkausi olisi sitten torjuttu, jos silloin vaikka edellistä jääkautta ennen olisi ollut tämmöinen sivilisaatio?

Mitenkähän tuo olisi torjuttu? Minä luulen, että ei millään keinolla. Olisi sitten vain puhuttu samanlaisia puheita kuin nyt, että nyt tulee semmoinen ilmaston lämpiäminen ja kaikkea mahdollista. Pitää olla realisti.

Tästä metsien käytöstä vielä sen verran, kun siihen hyökätään kovin paljon ja yritetään metsäteollisuutta täältä pois ajaa ja muuta — jotkin piirit tämmöisiä koko ajan työntää tänne esille: Suomen metsät ovat palaneet suurin piirtein 250 vuoden välein. Elikkä silloin ne vanhat lahoavat metsät, jotka aiheuttivat päästöjä, paloivat ja aiheuttivat lisää päästöjä, niin miten sitten ei tullut se ilmastonmuutos silloin, vaan se tulee nyt, kun hoidetaan metsiä eikä ole tämmöisiä ongelmia?

Sitä minä ihmettelen, että tässä pitäisi pikkuisen katsella tätä Suomen tilannetta, eikä koko maapalloa ruveta hoitamaan tällä nuppineulankokoisella alueella, mikä tässä maapallolla on. Sillä ei ole mitään vaikutusta mitä me täällä teemme. Vaikka me saastuttaisimme kuinka paljon, se ei vaikuta maapallon tilanteeseen. Vaikka me täällä purjehtisimme purjelaivoilla, hevosilla ajaisimme ja jalan kulkisimme, sekään ei vaikuta siihen mitään, se on niin olematon tilanne.

Meidän pitää pitää omasta kilpailukyvystä, teollisuudesta ja varsinkin tuosta metsäteollisuudesta kiinni nyt.

16.43 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! En oikein usko, että sellaisella politiikalla pidämme omasta kilpailukyvystämme ja osaamisestamme kiinni, jolla sanoudumme irti kaikesta yhteistyöstä muun maailman kanssa — siihenhän tuo puheenvuoro hyvin selkeästi viittasi.

En myöskään ole huomannut täällä sellaisia puheenvuoroja, jotka olisivat sillä tavalla tyrmänneet suomalaisen puun käytön kuin täällä puhuttiin. Luonnollisesti meidän on käytettävä omaa uusiutuvaa raaka-ainettamme ja mahdollisimman hyvin, sillä tavalla että siinä on mahdollisimman korkea jalostusaste ja että sillä saadaan korvattua erityisesti niitä tuotteita, joita tehdään tällä hetkellä muovista ja tietysti muuten öljystä. En usko, että kellään on näihin erilaista näkökulmaa, en ainakaan tämän koko keskustelun aikana, kun olen tätä seurannut, ole sitä kuullut.

Olen ymmärtänyt myös, että meillä kaikilla on luja luottamus tieteeseen. Eli luotetaan siihen, että myös nämä asiat ratkaistaan sitten tutkitun tiedon kautta, ja silloin on hyvä myöskin perustaa omat toimensa siihen. On todella tärkeätä, että esimerkiksi Itä-Suomessa voidaan monipuolisesti käyttää puuraaka-ainetta, saada uusia elinkeinoja, mutta jälleen kerran korostan, että meillä täytyy olla myös tässä riittävää kunnianhimoa, että siitä puukilosta saadaan mahdollisimman paljon euroja ja sillä tavalla myöskin sitten näitä korkean jalostusasteen työpaikkoja tuonne itäiseen Suomeen.

16.45 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen ja useat muut ovat tästä metsien käytöstä ja puun käytöstä puhuneet. Tämä on sellainen asia, missä paras ohjenuora on se, mitä tieteellinen tutkimus kertoo.

Edustaja Hoskonen viittasi esimerkiksi muovin tekemiseen puusta. Nythän todellakin on niin, että kaikki sellaiset tuotteet, mitä voimme tehdä puusta, ovat ilmaston näkökulmasta hiilivarastoja. Mitä pitkäaikaisempia tuotteita, sitä pitkäaikaisempia hiilivarastoja. Esimerkiksi puutalot ovat hyvin pitkäaikaisia hiilivarastoja, huonekalut ja muut pienemmät puutuotteet sitten lyhytaikaisempia mutta kuitenkin hiilivarastoja ilmakehän näkökulmasta, mikä on erittäin hyvä asia.

Sen sijaan sitten puun polttaminen on toinen asia. Se voidaan tehdä fiksusti siten, että se on ilmaston kannalta ainakin nyt kohtalaisen hyväksyttävää, mutta voidaan tehdä myöskin vähemmän fiksusti, ja ne ovat sellaisia asioita, missä meidän tosiaan on oltava tarkkoina ja kuunneltava tutkijoiden neuvoja.

Edustaja Hakkarainen kyseli, miten jääkausi aikoinaan olisi torjuttu. No, tutkijat, jotka puhuvat ilmastonmuutoksesta, eivät missään vaiheessa olekaan väittäneet, että kaikki maapallon historian aikana tapahtuneet muutokset ilmastossa olisivat ihmisen aiheuttamia. Se, että tällä hetkellä ilmastonmuutoksessa dominoivia ovat ihmisen aiheuttamat vaikutukset, ei poista sitä, että myöskin luonnolliset tekijät, kuten vaikkapa auringon aktiivisuuden vaihtelu, edelleen ovat olemassa. Ja kun nyt täällä mainittiin tämä pieni jääkausi, niin mainitsen yhden tutkimuksen, jonka olen lukenut. Siinä esitetään semmoinen arvio, että kun eurooppalaiset menivät Amerikan mantereelle noin vuonna 1500, niin siellä silloin eurooppalaisten tuomiin tauteihin kuoli noin 95 prosenttia alkuperäisväestöstä, mikä tarkoittaa sitä, että varsinkin Etelä-Amerikassa (Puhemies koputtaa) valtavat määrät alueita, jotka olivat olleet peltoja ja kaupunkeja, metsittyivät ja että tämä olisi ollut yksi seikka, (Puhemies koputtaa) joka aiheutti sen niin sanotun pienen jääkauden.

16.48 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Haluan todeta tässä edustaja Hassille, että kyllä Suomen metsävarojen käyttö perustuu laajaan tutkimukseen, ja niitä todella hyödynnetään kestävästi.

Yhdyn kyllä tähän edustaja Hoskosen ja edustaja Hakkaraisen huoleen siitä, että tällä tärkeällä ja jalolla Pariisin sopimuksella pyritään nyt hyökkäämään sitä kestävää suomalaisen metsän hyödyntämistä vastaan. Ja se on erittäin huolestuttavaa.

Ja haluan muistuttaa kaikkia tahoja siitä, että tosiaankaan se sähkö ei tule pistorasiasta, polttoaine ei tule huoltoasemalta, eivätkä ne rahat tule budjetista. Ja mikäli on nyt jotakin parempia neuvoja siitä, millä tavalla suomalaisia metsävaroja tulisi hyödyntää, niin näitä tutkimuksia ja ajatuksia tulee täällä salissa esittää. Minä en ole sellaisia kuullut ja näen, että meillä tehdään tällä hetkellä hyvää metsäpolitiikkaa. Myös Pariisin sopimus ja hallituksen esitys siitä mahdollistaa metsien kestävän hyödyntämisen nyt ja tulevaisuudessa.

On aivan selvää, että tämä sopimus on idealistinen. Mutta se voidaan viedä läpi silloin, kun idealismi saa rinnalleen raakaa realismia, ja itse näen, että sitä tässä tilanteessa kaivataan eikä turhaa haihattelua.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.